

Najaarsnota 2017

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
Algemeen.....	3
Voorwoord en persbericht	3
Samenvatting	4
Leeswijzer	6
Ambities	6
Programma's	7
Inwoner.....	7
Wat willen we bereiken?	7
Wat gaan we daarvoor doen?.....	7
Wat mag het kosten?.....	13
Toelichting verschillen Voorjaarsnota - Najaarsnota	18
Relevante beleidskaders	20
Onze buurt.....	21
Wat willen we bereiken?.....	21
Wat gaan we daarvoor doen?.....	21
Wat mag het kosten?.....	27
Toelichting verschillen Voorjaarsnota - Najaarsnota	28
Relevante beleidskaders	31
Onze gemeente	33
Wat willen we bereiken?.....	33
Wat gaan we daarvoor doen?.....	34
Wat mag het kosten?.....	43
Toelichting verschillen Voorjaarsnota - Najaarsnota	44
Relevante beleidskaders	46
Ons geld	48
Inleiding.....	48
Doelen en resultaten	48
Wat mag het kosten?.....	48
Toelichting verschillen Voorjaarsnota - Najaarsnota	50
Relevante beleidskaders	53
Overhead.....	54
Inleiding.....	54
Doelen en resultaten	54
Wat mag het kosten?.....	54
Toelichting verschillen Voorjaarsnota - Najaarsnota	55
Relevante beleidskaders	56
Paragrafen	57
Financiële begroting	58
Overzicht baten en lasten	58
Incidentele baten en lasten.....	58
Financieel MeerjarenPerspectief	60
Overhevelen budgetten	61
Bijlagen	62
Raadsvoorstel	62
Overzicht lopende kredieten	66
Toelichting financiële begrippen	69
Toelichting afkortingen	70

Algemeen

Voorwoord en persbericht

Inleiding

In de begroting 2017 hebben wij onze ambities, doelen en resultaten voor 2017 beschreven. Ook de geraamde uitgaven en inkomsten staan in de begroting.

Tussentijds rapporteert het college aan de raad over de realisatie van de begroting. De tweede rapportage voor 2017 is de najaarsnota.

Deze rapportage gaat over:

1. Hoe ver zijn we met het behalen van de afgesproken resultaten?
2. Welke geraamde uitgaven en inkomsten passen we aan?

We hebben voor de Najaarsnota dezelfde opzet gekozen als voor de begroting en Voorjaarsnota. In de Najaarsnota noemen we bij de doelen en resultaten uit de begroting eerst de stand van zaken van het voorjaar 2017. Daaronder staat de stand van zaken van het najaar 2017. Hierdoor staat alle informatie bij elkaar. Bij de jaarrekening vullen wij deze teksten verder aan.

Hoever staan we met de afgesproken resultaten en de ambities?

We hebben tot nu toe veel bereikt van het collegeakkoord, maar er zijn altijd doelen over om na te streven. Door in te zetten op deze doelen werken we aan een Berg en Dal dat klaar is voor de toekomst.

Wat is het financieel effect van deze najaarsnota?

De mutaties uit deze Najaarsnota leiden tot een begrotingssaldo voor 2017 van € 664.000. De geraamde toevoeging uit de reserve rekeningresultaten van € 627.625 is dan niet nodig. Als het jaarresultaat dus aansluit bij de huidige raming dan blijft de reserve rekeningresultaten op het niveau van 31 december 2016.

Samenvatting

Op 3 november 2016 heeft de raad de Programmabegroting 2017 vastgesteld. Het begrotingssaldo van de primaire begroting was **€ 0**.

Op 15 juni 2017 heeft de gemeenteraad de Voorjaarsnota 2017 vastgesteld. De mutaties in de Voorjaarsnota waren € 210.000 nadelig. Daardoor was het begrotingssaldo na de Voorjaarsnota **€ 210.000 nadelig**.

Op grond van genomen besluiten en de ontwikkelingen en afwijkingen die we in deze Najaarsnota vermelden, stellen we het begrotingssaldo met **€ 874.000** voordelig bij. Het begrotingssaldo 2017 komt daarmee op **€ 664.000** voordelig.

De grootste mutaties zijn:

- het bijstellen van de algemene uitkering;
- het afsluiten van de grondexploitatie locatie Hubertushof in Ooij;
- de bijdrage van de liquidatie gemeenschappelijk regeling Stadsregio Arnhem-Nijmegen;
- het bijstellen van de kapitaallasten.

Omschrijving	Bedrag
Primaire begroting	0 V
Wijzigingen tot en met Voorjaarsnota	391 V
Voorjaarsnota 2017	-601 N
Begrotingsresultaat na vaststelling Voorjaarsnota 2017	-210 N
Najaarsnota 2017:	
> verwerkte besluitvorming	0 V
> overige ontwikkelingen	874 V
	874 V
Begrotingsresultaat na Najaarsnota 2017	664 V

Hieronder staat een overzicht met daarin de saldi per programma na verwerking van de mutaties in deze Najaarsnota.

Bedragen x € 1.000

Programma	Begroting 2017 Primair Saldo	Begroting 2017 na VJN Saldo	Mutaties tot NJN Saldo	Mutaties NJN Saldo	Begroting 2017 na NJN Saldo
Programma 1: Inwoner	-29.911	-31.135	-134	-244	-31.514
Programma 2: Onze buurt	-11.326	-11.119	-159	1.562	-9.716
Programma 3: Onze gemeente	-3.869	-4.383	-791	370	-4.804

Programma 4: Ons geld	53.585	53.748	100	447	54.295
Programma 5: Overhead	-7.957	-7.985	0	29	-7.956
Saldo rekening baten en lasten	521	-874	-984	2.164	305
Toevoeging aan reserves	-2.235	-2.691	-540	-1.594	-4.825
Onttrekking aan reserves	1.714	3.355	1.524	305	5.184
Resultaat rekening baten en lasten	0	-210	0	874	664

In de Najaarsnota 2017 staat een lijst met budgetten die we overhevelen naar 2018. Als de werkzaamheden nog niet zijn uitgevoerd, voegen we het restant van deze budgetten toe aan de reserve lopende projecten.

In 2018 zijn deze bedragen dan beschikbaar om de werkzaamheden uit te kunnen voeren. Zo heeft de onderuitputting van deze budgetten geen effect op het rekeningresultaat van 2017 en kunnen we in 2018 verder met de uitvoering van deze werkzaamheden. Bij het onderdeel financiële begroting benoemen we de budgetten.

Leeswijzer

Na het algemeen gedeelte staan bij de 'ambities' de keuzes die bij de programmabegroting zijn gemaakt. De 'programma's' bevatten de inhoudelijke uitwerking. In de inleiding van het onderdeel programma's gaan we in op de nieuwe werkwijze voor programma's, thema's en taakvelden. Onder 'financiën' staat hier het totaaloverzicht van de baten en lasten voor 2017. Tot slot zijn in de 'bijlagen' diverse overzichten en specificaties opgenomen en geven we een toelichting op afkortingen en financiële begrippen.

De nieuwe schrijfstijl is kort en helder en verwijst met links naar onderliggende documenten.

Ambities

We doen het samen!

De gemeente Berg en Dal is er voor haar inwoners. Die inwoners vormen samen de gemeenschap Berg en Dal. Met elkaar zorgen we ervoor dat het goed wonen is in onze gemeente. Maar er verandert wel iets in de manier waarop we dat doen. De tijd dat de gemeente voor alles zorgde én over alles besliste is voorbij. Dat kan niet meer en dat willen we ook niet meer. U als inwoner vraagt en krijgt steeds meer zeggenschap. En zorgt steeds vaker zelf voor een goed woon-, werk- en leefklimaat. Voor uzelf en voor anderen. De gemeente wil hierbij een gelijkwaardige partner zijn. We willen ruimte geven aan uw initiatieven en u ondersteunen om dingen mogelijk maken.

Betaalbaar Berg en Dal!

Wij zijn ons er heel goed van bewust dat wij met gemeenschapsgeld werken. De portemonnee van de gemeente verschilt daarbij niet zo veel met die van uzelf. Niet alles wat we willen kan ook, dus maken wij duidelijke keuzes. En we geven niet meer uit dan er binnenkomt. Als er een tekort dreigt dan kijken we eerst of er in de uitgaven geschrapt kan worden. We kunnen ook de belastingen verhogen, maar dat willen we zoveel mogelijk voorkomen. Onze belastingen zijn bijna de laagste van Gelderland en dat willen we zo houden.

Hier wordt gewerkt!

We willen dat iedereen de kans krijgt om aan het werk te zijn. Als u daar niet op eigen kracht in slaagt, dan helpen wij daarbij. Onze gemeente heeft een prachtige natuur en ligt in een afwisselend landschap. We hebben een rijke geschiedenis en daarvan is in onze gemeente veel terug te vinden. Buiten, maar ook in onze musea. Het toerisme is dan ook belangrijk voor onze gemeente en we werken er hard aan om onze gemeente nog aantrekkelijker te maken. Voor u als inwoners, maar ook voor al die bezoekers. Het toerisme zorgt ook voor werkgelegenheid. Dat is belangrijk. Onze missie is niet voor niets: iedereen doet ertoe en doet mee in onze vitale en betrokken gemeenschappen.

Duurzaam Berg en Dal!

De zorg voor de wereld van morgen is ontzettend belangrijk. Onze kinderen moeten kunnen opgroeien in een mooie, veilige en gezonde omgeving. Daarom gaan we energie besparen, meer schone energie opwekken, grondstoffen hergebruiken, blijven we lokale initiatieven ondersteunen en zorgen voor minder afval. Doordat ons klimaat verandert, krijgen we ook steeds extremer weer. We moeten zorgen dat we onze omgeving hier goed op inrichten. Hiervoor is de komende jaren veel geld nodig. Wij kunnen dat niet alleen, dat moeten we samen doen met u. Wij passen de openbare ruimte aan. Aan u vragen wij hetzelfde te doen op uw eigen terrein.

Zichtbaar en betrouwbaar!

Onze inwoners, instellingen en bedrijven weten voor welke producten en diensten zij bij de gemeente terecht kunnen. Wij communiceren hier duidelijk over. Aan de balie, de telefoon, maar ook op de gemeentepagina, website en sociale media. U weet ons te vinden en u bent tevreden over onze dienstverlening. Dat komt omdat we duidelijk zijn over wat we doen en wat we niet doen. We zijn vriendelijk, geven snel antwoord op eenvoudige vragen en leveren maatwerk als dat nodig is. We bieden hulp aan mensen in nood. We hebben contact met u en weten wat er speelt in onze gemeente

en in de regio. Wij laten zien dat wij opkomen voor de belangen van onze inwoners.

Programma's

Inwoner

Meestal heb je de gemeente niet nodig in je dagelijks leven. Je redt het prima zelf. Dat is ook de bedoeling. Maar dat lukt niet iedereen. Soms lukt het niet om alles zelf te regelen. Vaak zonder dat je daar zelf iets aan kunt doen. De gemeente probeert je dan te helpen. Dat kan voor een korte of lange tijd zijn. Bijvoorbeeld als het gaat om zorg, inkomen, onderwijs of gezondheid. De belangrijkste dingen die je nodig hebt om op een normale en prettige manier te kunnen leven. De gemeente is vaak een laatste plek voor hulp. Daarbij werkt de gemeente samen met andere organisaties of huurt hen hiervoor in. Onze bedoeling is iedereen een goede basis te geven, een steun in de rug, zodat je verder kunt en mee kunt blijven doen!

Programmanaam	Inwoner	Onze buurt	Onze gemeente
Plaats van actie	- Persoonlijk/thuis	- Directe omgeving/dorp	- Gemeente mét de regio gemeenten
Rol inwoner	- Regie eigen leven - Mee blijven doen	- Meedoen - Initiatief nemen	- Ontwikkelen - Klant
Rol gemeente	- Regelen - Betalen - Veel bemoeienis	- Afnemende betrokkenheid - Minder regels, meer stimuleren	- Loslaten - Samenwerken - Diensten verlenen

Wat willen we bereiken?

1.1 Ik heb voldoende inkomen

1.2 Ik krijg ondersteuning als dat nodig is

1.3 Ik ben betrokken en doe mee

1.4. Alle kinderen krijgen gelijke kansen

Wat gaan we daarvoor doen?

Nr. Resultaat

1.1.1 Regelingen voor mensen met een laag inkomen zijn beter bekend bij de inwoners en het gebruik is toegenomen.

Programmabegroting 2017:

Concreet resultaat : Meer mensen hebben een aanvraag ingediend en de manier waarop dat moet is makkelijker geworden. Meer communicatie via de verschillende media. (relatie met ambitie 5)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Eerste helft 2017 maken we formulieren en werkwijzen eenvoudiger. Daarna volgt extra communicatie.

Stand van zaken najaar 2017:

Er zijn tot en met het derde kwartaal 2017 meer aanvragen bijzondere bijstand / Doe Mee-regeling gedaan dan in 2016. Op korte termijn leggen we de eerste aangepaste formulieren voor aan enkele inwoners om na te gaan of de formulieren voldoende duidelijk zijn. We maken daarnaast nog meer formulieren eenvoudiger. We geven 4 keer per jaar een nieuwsbrief Werk en Inkomen uit. Samen met het platform armoedebestrijding bereiden we een campagne voor om regelingen nog meer onder de aandacht te brengen.

1.1.2 Van de mensen die bij de sociale werkvoorziening werkten, werkt 75% bij gewone bedrijven.

Programmabegroting 2017:

Het gaat om inwoners die in voorheen een plek hadden bij de sociale werkvoorziening. Van de groep mensen die daar werkten, werkte 59% halverwege 2016 bij een gewoon bedrijf. We willen dit percentage eind 2017 op 75% te hebben. (relatie met ambitie 3)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Op basis van nieuwe cijfers is 75% niet haalbaar. 70% mogelijk wel. Dit gaan we onder andere halen met het 'masterplan beschut'. We zijn gestart met de uitvoering van dit plan.

Stand van zaken najaar 2017:

Masterplan beschut is volop in uitvoering. Uit de tweede kwartaalrapportage van de MGR blijkt dat het percentage op dit moment voor onze gemeente 62,9% is. De verwachting is dat we het gewenste resultaat eind 2017 nog niet gerealiseerd hebben. Het percentage dat beschut werkt en op dit moment nog niet naar 'buiten' kan, neemt toe in plaats van af. Daarnaast is het percentage leegloop toegenomen. Hierover vinden gesprekken met het Werkbedrijf plaats. Dit resultaat blijft staan voor 2018.

1.1.3 Inwoners met de laagste inkomens kunnen voldoende meedoen met sport, ontspanning, werk, school en vrijwilligerswerk.

Programmabegroting 2017:

De gemeente neemt belemmeringen weg voor zover dat ze dat kan. De gemeente gebruikt zoveel mogelijk de persoonlijke gegevens die zij al heeft, zodat inwoners niet telkens dezelfde informatie hoeven te geven. Initiatieven in de buurt en van organisaties zijn voor inwoners belangrijk om mee te kunnen blijven doen. Daarom ondersteunt de gemeente veel van deze initiatieven. Voorbeelden zijn buurtsport, sportlessen op school, ruilsystemen, een cursus koken voor weinig geld, kookgroepen, speelgoedbank, voedselbank, buurttuin. (relatie met ambitie 1, 3 en 5)

Stand van zaken voorjaar 2017:

We hebben de werkwijze bij aanvragen voor een deel gemakkelijker gemaakt. We werken hier verder aan.

Stand van zaken najaar 2017:

We hebben het initiatief voor een speelgoedbank in Beek ondersteund. Mensen kunnen hier speelgoed ruilen of met bonnen 'kopen'. We werken aan een kindpakket. Het pakket helpt kinderen in gezinnen met een laag inkomen, zodat zij mee kunnen doen met bijvoorbeeld sport, cultuur en schoolactiviteiten. We verwachten dat dit pakket begin 2018 klaar is.

1.2.1 Inwoners kennen de sociale teams en weten op welke adres ze te vinden zijn.

Programmabegroting 2017:

We verbeteren de bekendheid van de sociale teams door:- te zorgen voor een vast adres voor ieder sociaal team waar inwoners naar toe kunnen gaan. Deze adressen worden op allerlei manieren bekend gemaakt.- te zorgen dat op er op internet meer informatie over de sociale teams komt. (relatie met ambitie 5)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Het sociaal team Millingen aan de Rijn heeft een vaste werkplek in Kulturhus d'n Ienloop. Halverwege 2017 hebben ook de andere sociale teams een vaste werkplek in hun werkgebied. We starten met spreekuren in de dorpen. Binnenkort bijvoorbeeld op De Stekkenberg.

Stand van zaken najaar 2017:

Het gewenste resultaat is nog niet volledig bereikt. De huisvesting van de sociale teams in hun werkgebied is nog niet afgerond. We kijken of we voldoende middelen kunnen vrijmaken kunnen worden om de huisvesting eind 2017 te realiseren. Verbeteren van de bekendheid van de sociale teams heeft hoge prioriteit. Dit gebeurt onder andere via de gemeentelijke website, artikelen in de zorgspecial van lokale kranten, netwerklunches en intensiveren van samenwerking met partners, zoals huisartsen. Bekendheid neemt ook toe doordat steeds meer inwoners gesprekken hebben met een sociaal team. In 2018 volgt meer inzet op sociale media en vaker een speciale editie van de zorgspecial over sociale teams.

1.2.2 De sociale teams zijn meer bezig met het voorkomen van problemen bij inwoners. Bekenden en mensen in de omgeving van degene die zorg nodig heeft worden geholpen die zorg te kunnen geven.

Programmabegroting 2017:

Voorkomen is beter dan genezen. Als er veel vragen over een onderwerp zijn proberen we daar iets voor te organiseren. Bijvoorbeeld een cursus met tips om te voorkomen dat je valt, informatie over dementie of psychische problemen. We versterken de samenwerking tussen mensen. Bijvoorbeeld door een groep deskundige vrijwilligers te ondersteunen die mensen met een hulpvraag helpen. (relatie met ambitie 1)

Stand van zaken voorjaar 2017:

We bieden ondersteuning op maat. We gaan de Lokale Toegangspoort evalueren. Daarna bepalen we in de tweede helft van 2017 welke nieuwe preventieve maatregelen nodig zijn.

Stand van zaken najaar 2017:

De evaluatie van de lokale toegangspoort kostte meer tijd dan verwacht en wordt in het laatste kwartaal van 2017 afgerond. Via onder andere Indigo zijn lokaal en regionaal informatiebijeenkomsten georganiseerd over psychische problematieken. Zie ook 1.2.4.

1.2.3 De kwaliteit van de zorg is onderzocht.

Programmabegroting 2017:

De uitvoering van de jeugdzorg en de maatschappelijke ondersteuning (WMO) is door het Rijk overgedragen aan de gemeente. Nu we deze taken twee jaar uitoefenen is het tijd om te kijken of het gelukt is te doen wat we wilde doen. Ook kijken we naar de manier waarop de lokale toegangspoort en de sociale teams werken. (relatie met ambitie 1 en 5)

Stand van zaken voorjaar 2017:

De projectleider die de evaluatie van de Lokale Toegangspoort uitvoert is gestart. Het plan van aanpak voor de evaluatie van de sociale teams is klaar. We gaan de raad hierover informeren. Het jaarlijkse cliënt-ervaringsonderzoek is gestart. Dit ronden we voor de zomervakantie 2017 af.

Stand van zaken najaar 2017:

We informeren de raad in het laatste kwartaal 2017 over de uitkomsten van de evaluatie van de sociale teams en de lokale toegangspoort. Het jaarlijkse cliënt-ervaringsonderzoek Wmo en Jeugd is uitgevoerd. Ook daarover informeren we de raad in het laatste kwartaal 2017. Uit het onderzoek komt de snelheid van het afhandelen van aanvragen als belangrijk verbeterpunt naar voren. In 2018 gaan we de doorlooptijden verkorten. Dit sluit ook aan bij de uitkomsten uit de evaluatie van de lokale toegangspoort.

1.2.4 Wij helpen mantelzorgers, zodat zij de zorg voor hun naasten kunnen blijven bieden.

Programmabegroting 2017:

We zorgen dat er mensen zijn die af en toe de zorg van de mantelzorgers over kunnen nemen, zodat zij wat meer tijd voor andere dingen hebben. (relatie met ambitie 1)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Steunpunt Mantelzorg Berg en Dal ontwikkelt nieuwe activiteiten en werft nieuwe mantelzorgondersteuners. Zo krijgen we een betere dekking in de dorpen. Naast de inloop & ontmoeting zijn er ook inwonersinitiatieven die mantelzorgers ontlasten. In Millingen aan de Rijn is bijvoorbeeld een groep vrijwilligers die een aantal uren zorgtaken over kan nemen. Als een mantelzorger even iets anders wil doen kan hij een beroep doen op deze vrijwilligers.

Stand van zaken najaar 2017:

Mantelzorg Berg en Dal heeft een breed netwerk van contactpersonen opgebouwd. Dit zijn contactpersonen voor de verschillende dorpen, maar ook op thema. Bijvoorbeeld de jonge mantelzorger, of dementie. Elk contactpersoon is voor een mantelzorger te benaderen. In de eerste helft van december reiken we het mantelzorgcompliment uit. Mantelzorgers kunnen zich hier nu voor aanmelden. Dit jaar is het compliment een VVV-bon van € 50.

1.2.5 We helpen u als u niet zo goed met een computer kunt omgaan.

Programmabegroting 2017:

Inwoners moeten steeds meer diensten via een computer aanvragen. Het Rijk verplicht ons daartoe. Als inwoners dat moeilijk vinden, helpt de gemeente.(relatie met ambitie 5)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Inwoners die hun zaken thuis niet via een computer af kunnen handelen helpen we in het gemeentehuis. Inwoners kunnen formulieren ook ophalen in het gemeentehuis of ons vragen om ze op te sturen. Samen met taalambassadeurs en de Stichting lezen en schrijven kijken we naar onze dienstverlening.

Stand van zaken najaar 2017:

Voor mensen die niet zo goed kunnen lezen of slecht kunnen zien is er een voorleesfunctie op de gemeentelijke website gekomen. De bibliotheek biedt de cursus Digisterker aan. In deze cursus leren inwoners hoe ze dingen online kunnen regelen.

1.3.1 Inwoners bepalen zelf welke onderwerpen belangrijk zijn voor hun dorp

Programmabegroting 2017:

Inwoners bespreken met elkaar wat in hun dorp verbeterd moet worden. Hierover maken ze samen afspraken. Inwoners bepalen zelf waar ze aan willen werken en waar ze hulp van de gemeente of andere organisaties bij nodig hebben. De onderwerpen waar ze aan willen werken vormen de 'kernagenda'. Er is geld beschikbaar om te helpen de wensen van de inwoners te realiseren. Er is ruimte om te zoeken naar de beste ideeën en oplossingen.(relatie met ambitie 1)

Stand van zaken voorjaar 2017:

In de eerste helft van 2017 start het werken aan de kernagenda voor Kekerdom. In het najaar 2017 starten we in Breedeweg.

Stand van zaken najaar 2017:

In Kekerdom is in juni een succesvolle avond (70 inwoners) gehouden over de dorpsagenda en daar zijn veel ideeën opgehaald bij inwoners. Een groepje inwoners werkt de ideeën uit in thema's en prioriteert ze. In oktober worden per thema werkgroepen met inwoners gevormd. In Breedeweg starten inwoners op 30 oktober. In Heilig Landstichting en De Horst worden ook plannen gemaakt om te werken aan een dorpsagenda.

1.3.2 Als inwoners een goed idee hebben helpen we hen om in contact te komen met anderen. Zo worden ook dorpsgenoten uitgenodigd die wel mee willen doen, maar niet weten hoe.

Programmabegroting 2017:

Voorbeelden zijn:- Er was een wens voor kinderactiviteit op de Stekkenberg. Bij dit initiatief, de 'Kids Club' uit de buurt zijn andere enthousiaste buurtbewoners betrokken. - In Millingen aan de Rijn is een initiatief voor een zitbank die in het dorp komt te staan. Buurtbewoners betegelen de bank met mozaïek. We breiden deze manier van werken in 2017 uit.(relatie met ambitie 1)

Stand van zaken voorjaar 2017:

De werkwijze van 2016 loopt door. Er zijn weer nieuwe initiatieven. Als het nodig is ondersteunt Forte Welzijn en/of de gemeente initiatiefnemers

Stand van zaken najaar 2017:

In Groesbeek willen 2 verschillende groepjes inwoners speelplekken realiseren. Deze groepen zijn met elkaar in contact gebracht. Ook kijken we of samenwerking met buurtverenigingen mogelijk is. Forte Welzijn en de gemeente helpen daarbij waar nodig en gewenst. Zij blijven initiatiefnemers ondersteunen. Ook in 2018 en daarna.

1.3.3 Vluchtelingen met een verblijfstatus zo snel mogelijk mee laten doen in de Berg en Dalse samenleving

Programmabegroting 2017:

Om te zorgen dat vluchtelingen ook mee kunnen doen in Berg en Dal zorgen we dat zij vrijwilligerswerk kunnen doen als ze nog geen baan hebben. We nodigen onze nieuwe inwoners uit om mee te doen aan bestaande activiteiten in de buurt. Ook komen er bijeenkomsten om ze kennis te laten maken met andere mensen uit Berg en Dal. Vluchtelingenwerk en Forte Welzijn organiseren deze activiteiten samen, zodat vluchtelingen sneller kunnen integreren. (relatie met ambitie 1 en 3)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Het college heeft eind 2016 een plan van aanpak voor snelle integratie vastgesteld. We werken aan: Leren van de Nederlandse taal, integreren door meedoen aan activiteiten in het dorp en zo snel mogelijk werken. Het plan is goed gestart met 34 taalmaatjes die de nieuwkomers helpen met de Nederlandse taal.

Stand van zaken najaar 2017:

Eind 2017 hebben 80 statushouders een vrijwillig taalmaatje, ondersteund door Forte Welzijn. Statushouders worden geholpen bij het vinden van betaald werk, vrijwilligerswerk of een vrije tijdsbesteding. Een aantal heeft al vrijwilligerswerk gevonden, met ondersteuning van Forte Welzijn of de participatiecoaches van de gemeente. Zo helpen de nieuwe inwoners bij de Kringloopwinkel, de speeltuin in Millingen aan de Rijn en het Repaircafé in Groesbeek. In het najaar sluiten statushouders aan bij bijeenkomsten met verenigingen om mee te kunnen doen aan activiteiten in hun eigen dorp en wijk. 2 statushouders hebben een werkervaringsplaats bij onze gemeente.

1.4.1 Jongeren helpen we in hun ontwikkeling naar het volwassen worden

Programmabegroting 2017:

In 2016 is bijvoorbeeld in Millingen aan de Rijn een Lagerhuis-bijeenkomst georganiseerd. In 2017 worden twee projecten voor jongeren in Beek en Groesbeek ondersteund. Daarbij wordt gewerkt met ideeën van jongeren waar zij ook zelf mee aan de slag willen. (relatie met ambitie 1)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Met jongeren uit Beek, Millingen aan de Rijn en Ooij werken we aan het uitbreiden of maken van een hangplek. In Heilig Landstichting organiseren we jongerenavonden. Vijf basisschoolklassen hebben het project "Berg en Dal door de ogen van jongeren" uitgevoerd. Hierbij hebben we kinderen van groep 8 gestimuleerd om mee te denken over de openbare ruimte.

Stand van zaken najaar 2017:

Verschillende groepen jongeren ontwerpen samen met het jongerenwerk een nieuwe ontmoetingsplek of pakken een ontmoetingsplek aan. De gemeente heeft voor deze groepen een budget beschikbaar gesteld. Door de aanpak en uitvoering bij de jongeren te houden ontstaat een gevoel van eigenaarschap en ontwikkelen ze zich. Binnenkort start het project 'Voor Elkaar'. In dit project bereidt het jongerenwerk met verschillende groepen 8 een vrijwilligersactiviteit voor. Met dit project willen we het belang van vrijwilligerswerk laten zien én ook laten zien dat dit heel leuk kan zijn.

1.4.2 Ouders weten waar ze informatie kunnen krijgen over opvoeden. Ouders kunnen praktische opvoedhulp krijgen.

Programmabegroting 2017:

- Ouders kunnen hulp krijgen bij het opvoeden, bijvoorbeeld bij opvoedvragen (Project "Home start"). Het project moet het zelfvertrouwen van ouders vergroten. - De regionale website www.opvoedinforegionijmegen.nl wordt vernieuwd. - We helpen ouders met peuters elkaar te ontmoeten, zodat zij van elkaar kunnen leren bij het opvoeden van hun kind. In sommige dorpen gebeurt dit al in de vorm van 'peutercafé's'. (relatie met ambitie 1 en 5)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Diverse zorgaanbieders ondersteunen nu ouders bij de opvoeding. Er is een nieuwe website www.opvoedinforegionijmegen.nl. De werving voor vrijwilligers en ouders voor 'Home-start' loopt.

Stand van zaken najaar 2017:

Home-Start heeft nu 4 vrijwilligers, die momenteel een training volgen om ouders te kunnen begeleiden. De eerste ouders hebben een intake gehad. Eind dit jaar worden vrijwilligers gekoppeld aan de gezinnen.

1.4.3 De taalontwikkeling van kinderen krijgt extra aandacht.

Programmabegroting 2017:

We starten met de 'VoorleesExpress'. Dit programma brengt gezinnen die willen voorlezen, scholen, bibliotheken en voorleesvrijwilligers bij elkaar. (relatie met ambitie 1 en 3)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Voorleesvrijwilligers starten na de zomervakantie bij 20 gezinnen om ouders te helpen met voorlezen.

Stand van zaken najaar 2017:

De 'VoorleesExpress' is gestart. In 2018 beoordelen we of het programma succesvol is.

1.4.4 We helpen kinderen zich beter te kunnen verdedigen tegen huiselijk geweld en kindermishandeling.

Programmabegroting 2017:

Samen met gemeenten om ons heen wordt hiervoor een project gestart. Onderdeel daarvan is bijvoorbeeld het organiseren van trainingen op basisscholen en scholen voor het voorgezet onderwijs.

Stand van zaken voorjaar 2017:

Op 1 maart is de regionaal projectleider huiselijk geweld en kindermishandeling gestart. Hij maakt een projectplan. Daarin komt te staan hoe we de weerbaarheid van kinderen gaan vergroten.

Stand van zaken najaar 2017:

Het projectplan is gereed. Acties uit het plan zijn onder andere deskundigheidsbevordering van de sociale teams en de organisatie van een regionale bijeenkomst voor alle aandachtfunctionarissen huiselijk geweld en kindermishandeling. Elke school en kinderopvangorganisatie heeft een aandachtfunctionaris. De bijeenkomst heeft als doel het netwerk van aandachtfunctionarissen te versterken. Er moeten kortere lijnen naar en tussen aandachtfunctionarissen ontstaan. Verder komt er voor de problematiek rondom vechtscheidingen een specifiek plan van aanpak.

1.4.5 Leerlingen verlaten de middelbare school met een onderwijsniveau of diploma waarmee ze goede kans op werk hebben.

Programmabegroting 2017:

Samen met gemeenten om ons heen willen we voorkomen dat kinderen te vroeg met school stoppen. Via het Regionaal Opleidingscentrum in Nijmegen worden leerlingen op MBO niveau 1 extra begeleid. We geven extra aandacht aan jongeren van 16 tot 18 jaar die regelmatig niet naar school gaan. De scholen Havo Notre Dame Des Anges en het Montessoricollege Groesbeek doen mee. Het regionale programma heet "Alle jongeren een toekomstperspectief".(relatie met ambitie 3)

Stand van zaken voorjaar 2017:

In 2017 is het programma 'Alle jongeren een toekomstperspectief' gestart. Uitvoering verloopt volgens plan. Hiermee willen we het voortijdig schoolverlaten binnen 4 jaar met 20% terugdringen.

Stand van zaken najaar 2017:

Uitvoering van het programma verloopt nog steeds volgens plan. De resultaten van het eerste jaar worden in de eerste helft van 2018 bekend.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Exploitatie	Rekening 2016	Raming 2017 Primair	Raming 2017na VJN	Mutatie t/m NJN	Raming 2017 na NJN
Lasten	-45.516	-41.882	-43.225	-471	-43.696
Baten	11.746	11.972	12.090	92	12.182
Totaal programma	-33.770	-29.911	-31.135	-378	-31.514

Bedragen x € 1.000

Exploitatie	Rekening 2016	Raming 2017 Primair	Raming 2017na VJN	Mutatie t/m NJN	Raming 2017 na NJN
Lasten					
Openbaar basisonderwijs	0	-20	-20	0	-20
Onderwijshuisvesting	-2.579	-1.865	-1.877	-49	-1.926
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.431	-1.314	-1.399	0	-1.399
Samenkracht en burgerparticipatie	-3.702	-1.763	-1.771	-20	-1.791
Wijkteams	-2.639	-2.678	-2.871	88	-2.783
Inkomensregelingen	-15.670	-14.835	-15.094	32	-15.062
Begeleide participatie	-5.355	-4.707	-5.156	10	-5.146
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-1.127	-1.679	-1.679	0	-1.679
Maatwerkdienstverlening 18+	-6.083	-6.167	-6.557	52	-6.505
Maatwerkdienstverlening 18-	-3.098	-2.627	-2.861	-658	-3.518
Geëscaleerde zorg 18+	-473	-355	-320	0	-320
Geëscaleerde zorg 18-	-3.358	-3.870	-3.620	73	-3.547
Totaal Lasten	-45.516	-41.882	-43.225	-471	-43.696
Baten					
Onderwijshuisvesting	0	0	0	0	0
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	81	84	108	-1	107
Samenkracht en burgerparticipatie	342	372	372	1	373
Wijkteams	18	0	0	18	18
Inkomensregelingen	10.557	10.766	10.702	-31	10.671
Begeleide participatie	0	0	183	0	183
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18+	581	750	725	-91	635
Maatwerkdienstverlening 18-	168	0	0	196	196
Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0
Totaal Baten	11.746	11.972	12.090	92	12.182
Totaal programma	-33.770	-29.911	-31.135	-378	-31.514

<i>Exploitatie</i>	<i>Rekening 2016</i>	<i>Raming 2017 Primair</i>	<i>Raming 2017 na VJN</i>	<i>Mutatie t/m NJN</i>	<i>Raming 2017 na NJN</i>
Lasten					
<u>Openbaar basisonderwijs</u>					
Openbaar basisonderwijs/Alg.	0	-20	-20	0	-20
<u>Onderwijshuisvesting</u>					
Onderwijshuisv./Basonderwijs	-1.180	-862	-866	25	-841
Onderwijshuisv./Speciaal onderwijs	-860	-652	-659	-70	-729
Onderwijshuisv./Voortgez. onderwijs	-539	-351	-352	-4	-356
<u>Onderwijsbegeleiding</u>					
Onderwijsbegeleiding/Algemeen	0	0	0	0	0
<u>Stimuleren schooldeelname</u>					
Stimuleren schooldeelname/Leerpl.	-133	-125	-125	0	-125
<u>Leerlingenvervoer</u>					
Leerlingenvervoer/Algemeen	-740	-636	-671	0	-671
<u>Peuterspeelzalen</u>					
Peuterspeelzalen/Algemeen	-418	-355	-269	0	-269
<u>Overige onderwijsvoorzieningen</u>					
Ov. onderw. voorz./Achterst. beleid	-40	-89	-219	0	-219
Ov. onderw. voorz./Maatsch. vorming	-61	-63	-63	0	-63
Ov. onderw. voorz./Kunstz. vorming	-25	-25	-31	0	-31
<u>Volwasseneneducatie</u>					
Volwasseneneducatie/Algemeen	-13	0	0	0	0
<u>Voortgezet onderwijs</u>					
Voortgezet onderwijs/Algemeen	0	-20	-20	0	-20
<u>Samenkracht en burgerparticipatie</u>					
Samenkr&burgerpart/kinderopvang	-95	-199	-199	0	-199
Samenkr&burgerpart/alg. vrz. WMO/jgd	-458	0	0	0	0
Samenkr&burgerpart/jeugdgez. zorg	-86	0	0	0	0
Samenkr&burgerpart/soc. maatsch. werk	-282	-236	-215	0	-215
Samenkr&burgerpart/jeugdwerk	-329	-261	-246	-14	-259
Samenkr&burgerpart/ouderenzorg	-197	-103	-103	0	-103
Samenkr&burgerpart/maatsch. werk	-246	0	0	0	0
Samenkr&burgerpart/WMO	-485	-84	-85	0	-85
<u>Dorps- en buurthuizen</u>					
Dorps- en buurthuizen/Algemeen	-295	-208	-207	106	-101
Dorpshuis de Mallemolen	-164	-169	-169	0	-169
Dorpshuis Op d'n Heuvel	-274	-229	-229	-8	-237
Dorpshuis Kloosterstraat 7-9	-16	-12	-12	0	-12
Dorpshuis den Ienloop	-318	-131	-174	-9	-184

Kulturhus Kekerdom	-13	-6	-6	0	-6
Jeugdsoos Rietlanden 5	-9	-9	-9	0	-9
Dorpshuis de Ubburch	-45	-37	-37	0	-37
Kulturhus Beek	-229	0	0	-43	-43
Kulturhus Leuth	-161	-81	-81	-52	-133
<u>Wijkteams</u>					
Wijkteams/1e lijnslok.WMO/Jgd-uitv	-2.549	-2.548	-2.692	88	-2.604
Wijkteams/1e lijnslok.WMO/Jgd-zrg	0	0	0	0	0
Wijkteams/1e lijnslok.WMO/Jgd-CJG	-90	-130	-179	0	-179
<u>Inkomens- en bijstandvoorziening</u>					
Ink.-bijst.voorz./Algemeen	-1.903	-1.210	-1.210	-9	-1.219
Ink./bijst.voorz./Participatiewet	-10.956	0	0	0	0
Ink.-bijst.voorz./Participatiewet	0	-11.159	-11.159	21	-11.138
Ink./bijst.voorz./BBZ	-163	-321	-321	0	-321
Ink./bijst.voorz./minima en schuldenbel.	-2.281	-1.811	-2.070	144	-1.927
Ink./bijst.voorz./Kwijtschelding	-300	-249	-249	-145	-394
Ink./bijst.voorz./Soc.recherche	-67	-86	-86	22	-64
<u>Begeleide participatie</u>					
Begel.participatie/Algemeen	-13	-71	-71	0	-71
Beg.participatie/Soc.werkvoorz.	-5.342	-4.636	-5.085	10	-5.075
<u>Maatwerkvoorzieningen (WMO)</u>					
Maatwerkvoorz.(WMO)/Algemeen	-1.127	-1.679	-1.679	0	-1.679
<u>Maatwerkdienstverlening 18+</u>					
Maatwerkdnstverl.18+/Huish.verz	-3.330	-3.072	-3.072	98	-2.974
Maatwerkdnstverl.18+/Mantelzorg	-137	-131	-168	1	-167
Maatwerkdnstverl.18+/Begel.dagbest.	-2.615	-2.964	-3.317	-47	-3.364
<u>Maatwerkdienstverlening 18-</u>					
Maatwerkvrz.18-/Individuele voorz.	-2.918	-2.427	-2.661	-683	-3.343
Maatwerkdienstverlening 18-/PGB	-179	-200	-200	25	-175
Maatwerkdnstverl.18-/Ouderbijdr	-1	0	0	0	0
<u>Geëscaleerde zorg18+</u>					
Geësc.zorg18+/Opv./besch.wonen	-473	-355	-320	0	-320
<u>Geëscaleerde zorg 18-</u>					
Geësc.zorg 18-/Veil./reclas./opvang	-3.358	-3.870	-3.620	73	-3.547
Totaal Lasten	-45.516	-41.882	-43.225	-471	-43.696
Baten					
<u>Onderwijshuisvesting</u>					
Onderwijshuisv./Basisonderwijs	0	0	0	0	0
Onderwijshuisv./Speciaal onderwijs	0	0	0	0	0
Onderwijshuisv./Voortgez.onderwijs	0	0	0	0	0
<u>Leerlingenvervoer</u>					
Leerlingenvervoer/Algemeen	7	10	10	0	10

<u>Peuterspeelzalen</u>					
Peuterspeelzalen/Algemeen	73	1	1	-1	0
<u>Overige onderwijsvoorzieningen</u>					
Ov. onderw. voorz./Achterst.beleid	0	73	97	0	97
<u>Samenkracht en burgerparticipatie</u>					
Samenkr&burgerpart/kinderopvang	4	0	0	1	1
Samenkr&burgerpart/ouderenzorg	0	0	0	0	0
Samenkr&burgerpart/WMO	44	49	49	0	49
<u>Dorps- en buurthuizen</u>					
Dorps- en buurthuizen/Algemeen	2	0	0	0	0
Dorpshuis de Mallemolen	95	99	99	0	99
Dorpshuis Op d'n Heuvel	0	0	0	0	0
Dorpshuis Kloosterstraat 7-9	10	11	11	0	11
Dorpshuis den Ienloop	111	130	130	0	130
Jeugdsoos Rietlanden 5	1	3	3	0	3
Dorpshuis de Ubburch	13	20	20	0	20
Kulturhus Leuth	62	60	60	0	60
<u>Wijkteams</u>					
Wijkteams/1e lijnslok.WMO/Jgd-uitv	18	0	0	18	18
<u>Inkomens- en bijstandvoorziening</u>					
Ink./bijst.voorz./Participatiewet	10.448	0	0	0	0
Ink.-bijst.voorz./Participatiewet	0	10.496	10.432	-31	10.401
Ink./bijst.voorz./BBZ	-3	195	195	0	195
Ink./bijst.voorz./minima en schuldenbel.	113	75	75	0	75
<u>Begeleide participatie</u>					
Beg. participatie/Soc.werkvoorz.	0	0	183	0	183
<u>Maatwerkvoorzieningen (WMO)</u>					
Maatwerkvoorz.(WMO)/Algemeen	0	0	0	0	0
<u>Maatwerkdienstverlening 18+</u>					
Maatwerkdienstverl. 18+/Huish.verz	581	750	725	-91	635
<u>Maatwerkdienstverlening 18-</u>					
Maatwerkvrz. 18-/Individuele voorz.	168	0	0	196	196
<u>Geëscaleerde zorg 18-</u>					
Geësc.zorg 18-/Veil./reclas./opvang	0	0	0	0	0
Totaal Baten	11.746	11.972	12.090	92	12.182
Totaal programma	-33.770	-29.911	-31.135	-378	-31.514

Toelichting verschillen Voorjaarsnota - Najaarsnota

In onderstaande tabel zijn de mutaties op dit programma weergegeven. Daaronder zijn de diverse besluiten/ mutaties na de Voorjaarsnota toegelicht.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Datum	2017	Invest.
Besluitvorming raad			
1e begrotingswijziging	3-nov-16	-326	-
Budgetoverheveling 2016	20-apr-17	-98	-
Opheffing/liquidatieplan Breed	20-okt-16	183	-
Voorjaarsnota 2017	15-jun-17	-984	-
Jaarstukken 2016	15-jun-17	-135	-
Krediet t.b.v. aanpassing gemeenschapshuis 't Zaalte	13-jul-17	-	-198
Totaal besluitvorming raad		-1.360	-198
Overige wijzigingen			
Kapitaallasten		-11	-
Aanpassing gemeenschapshuis 't Zaalte		58	-
Bijstand		-31	-
Vluchtelingen/ statushouders		126	-
Kwijtschelding		-145	-
Bijdrage IBO		22	-
Huishoudelijke Hulptoelage (HHT)		25	-
Wmo oude taken		-75	-
Bijdrage MGR Rijk van Nijmegen		31	-
Sociaal domein		-244	-
Totaal overige wijzigingen		-244	-
Totaal mutaties programma 1		-1.604	-198

Jaarstukken 2016

Bij het vaststellen van de jaarrekening 2016 heeft de raad besloten om de budgetten voor inrichting Wmo-ruimtes (€ 42.000) en verduurzamingsprojecten schoolgebouwen en MFA's (€ 93.000) over te hevelen naar 2017. Deze budgetoverheveling is deels gedekt uit de reserve lopende projecten (€ 42.000) en deels uit de algemene reserve (€ 93.000). Zie ook programma Ons geld.

Krediet t.b.v. aanpassing gemeenschapshuis 't Zaalte

De raad heeft op 13 juli 2017 ingestemd met het beschikbaar stellen van een aanvullende investeringsbijdrage van € 198.000 voor de aanpassing van het gemeenschapshuis van 't Zaalte ten laste van de algemene reserve.

Deze bijdrage moeten we volgens de gewijzigde boekhoudvoorschriften als een investeringskrediet beschouwen. In onze exploitatie hadden we al een budget van € 58.000 voor de sloopkosten van een bijgebouw geraamd. Dit bedrag ramen we nu af en storten we in de bestemmingsreserve kapitaallasten (zie programma Ons geld). Tegelijk verhogen we het investeringskrediet. Per saldo heeft deze wijziging geen effect op het exploitatiesaldo.

Kwijtschelding

Op basis van de werkelijk verleende kwijtscheldingen van gemeentelijke belastingen stellen we het budget bij met € 145.000 nadelig. In de begroting 2018 is hier ook vanuit gegaan.

Bijdrage IBO

We hebben de taken van het IBO (sociale recherche) uitgebreid voor toezicht op de nieuwe taken Jeugd/ Wmo. Dit leidt tot € 4.000 aan extra kosten.

Daarnaast ontvangen wij over 2016 € 26.000 terug, omdat het aantal onderzoeken minder is geweest. Per saldo een voordelig resultaat van € 22.000.

Huishoudelijke Hulptoelage

In 2015 en 2016 hebben we een rijksbijdrage ontvangen voor de huishoudelijke hulptoelage (HHT). Inmiddels heeft de eindafrekening plaatsgevonden. We ontvangen over de jaren 2015 en 2016 nog een bedrag van € 34.500 terug. Hiervan gebruiken we € 10.000 voor uitvoering van HHT in 2017. Het restant bedrag van € 24.500 storten we in de risicoreserve Jeugd & Wmo. Dat leidt op dit programma tot een voordeel van € 24.500. De toevoeging aan de risicoreserve Jeugd & Wmo staat op programma Ons geld.

Wmo oude taken

Op basis van de informatie van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) verlagen wij de raming voor uitgaven PGB Wmo oude taken met € 50.000. Tevens verlagen wij de inkomsten van de eigen bijdrage voor Wmo-voorzieningen met € 125.000. Deze verlaging heeft grotendeels te maken met afschaling van de specialistische dagbesteding. En ook met de rijksmaatregel om de eigen bijdrage te verlagen van meerpersoonshuishoudens, waarbij één van de partners ziek is en niet kan werken.

Bijdrage MGR Rijk van Nijmegen

De MGR heeft een begrotingswijziging opgesteld naar aanleiding van de tweede kwartaalrapportage. Hierin stelt zij de volgende wijzigingen voor: een lagere bijdrage voor het onderdeel werkvoorziening van € 10.000 en een lagere uitgaaf voor loonkostensubsidies van € 21.000. Dit laatste leidt tot een lagere vangnetuitkering (zie onderdeel Bijstand).

Vluchtelingen/ statushouders

We hebben van het rijk een uitkering gehad voor de verhoogde instroom van asielzoekers. Met een deel van deze uitkering hebben we de bijzondere bijstand voor inrichtingskosten verhoogd. Op basis van de tot nu gemaakte kosten verlagen we dit budget met € 126.000. We hevelen dit bedrag over naar programma 3. Dit geld gebruiken we om de kosten te dekken van projecten voor de extra asielzoekers.

Bijstand

Voor de bijstandsuitgaven ontvangen we een genormeerde rijksuitkering. Daarnaast maken wij aanspraak op een aanvullende uitkering omdat onze bijstandsuitgaven meer dan 107,5% van de rijksuitkering bedragen. Van de uitgaven blijft dus 7,5% van de rijksuitkering voor eigen rekening. Het rijk heeft de genormeerde uitkering met € 130.000 verhoogd. De

drempel van 7,5% van wat ten laste van de gemeente blijft, gaat hierdoor met € 9.800 omhoog.

De uitgaven verlagen we met € 21.000 vanwege minder loonkostensubsidie (zie onderdeel bijdrage MGR). Omdat na deze aanpassing onze bijstandsuitgaven nog steeds meer 107,5% van de rijksuitkering bedragen, gaat de vangnetuitkering met € 21.000 omlaag.

Sociaal domein

Op basis van de regionale inkoop- en productiecijfers verwachten we dat de uitgaven voor de nieuwe taken Jeugd en Wmo € 457.000 hoger uitvallen. Hiervan declareren wij € 195.000 bij de gemeente Nijmegen en ontvangen we van de provincie een projectsubsidie van € 18.000. In totaal een nadelig effect op dit programma van € 244.000.

Van het rijk ontvangen we een hogere rijksuitkering van € 253.000. Daarnaast zetten we € 14.000 van de stelpost nieuw beleid (onderdeel sociaal domein) in voor extra inzet van jongerenwerk in de Maddogs tot eind 2017. Tenslotte wenden we de risicoreserve Jeugd & Wmo voor € 48.000 minder aan. Deze dekkingsmiddelen van in totaal € 219.000 verantwoorden we op programma Ons geld. Zie ook programma Ons geld.

Het verschil van € 25.000 (€ 244.000 – € 219.000) komt doordat een deel van de geraamde uitgaaf betrekking heeft op andere taken dan die van jeugd/ Wmo.

Relevante beleidskaders

[Sociaal Maatschappelijke Visie 2014-2018](#)

[Algemene subsidieverordening Berg en Dal 2017](#)

[Nota vrijwilligerswerk 2017-2019](#)

[Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Berg en Dal 2017](#)

[Verordening jeugdhulp gemeente Berg en Dal 2016](#)

[Nadere regels voorzieningen Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugdhulp gemeente Berg en Dal 2017](#)

[Beleidsregels Beschermd Wonen en Opvang Groesbeek 2015](#)

[Verordening Tegenprestatie naar Vermogen gemeente Berg en Dal 2016](#)

[Afstemmingsverordening \(maatregelenverordening\) Participatiewet, loaw en loaz gemeente Groesbeek 2015](#)

[Verordening cliëntenparticipatie werk en inkomen gemeente Berg en Dal 2016](#)

[Verordening Doe Mee! gemeente Groesbeek 2015](#)

[Beleidsregel bijzondere bijstand gemeente Groesbeek 2016](#)

[Beleidsregel kinderopvang gemeente Groesbeek 2015](#)

[Verordening leerlingenvervoer Groesbeek 2014](#)

Onze buurt

Je brengt een groot deel van je vrije tijd door in de gemeente en het dorp waar je woont. Je wilt daar fijn kunnen leven en wonen. Dat gaat niet vanzelf. Daar moet aan gewerkt worden. Denk bijvoorbeeld aan een schone buurt, veilige wegen, goede riolering en het onderhouden van bomen en planten. Maar ook aan sport en bewegen. De gemeente heeft daarin een aantal taken, maar inwoners en ondernemers hebben dat ook. We hebben elkaar nodig om deze dingen goed te regelen. Daarbij geeft de gemeente steeds meer ruimte aan inwoners en ondernemers om zelf met ideeën te komen. De gemeente wil niet voor inwoners bedenken wat goed zou kunnen zijn, maar juist helpen de ideeën van inwoners te realiseren.

Programmanaam	Inwoner	Onze buurt	Onze gemeente
Plaats van actie	- Persoonlijk/thuis	- Directe omgeving/dorp	- Gemeente mét de regio gemeenten
Rol inwoner	- Regie eigen leven - Mee blijven doen	- Meedoen - Initiatief nemen	- Ontwikkelen - Klant
Rol gemeente	- Regelen - Betalen - Veel bemoeienis	- Afnemende betrokkenheid - Minder regels, meer stimuleren	- Loslaten - Samenwerken - Diensten verlenen

Wat willen we bereiken?

2.1 In onze buurt is iedereen, zo ver als mogelijk, lichamelijk, geestelijk en sociaal gezond.

2.2 Ik voel me veilig in mijn buurt. Inwoners en ondernemers werken samen met de gemeente, politie en andere (zorg)instanties om dat zo te houden.

2.3 In onze buurt is het prettig verblijven.

2.4 We willen een duurzamere gemeente zijn.

Wat gaan we daarvoor doen?

Nr. Resultaat

2.1.1 Inwoners die actief met de eigen gezondheid aan de slag willen gaan ondersteunen we.

Programmabegroting 2017:

Uitvoering van het Plan van aanpak Gezond in Berg en Dal, onder andere; Er komt een kookcursus voor mannen 60+ in Leuth. In Kekerdom wordt een beweegroute uitgezet. De Sociale Teams krijgen een training hoe ze inwoners op een positieve manier kunnen begeleiden met hun gezondheid. (relatie met ambitie 1, 3 en 5)

Stand van zaken voorjaar 2017:

De training voor de sociale teams heeft plaats gevonden. Ook zijn organisaties rondom buurtsoepjes bij elkaar geweest om van elkaar te leren. In Ooij hebben inwoners een beweegtuintje gerealiseerd.

Stand van zaken najaar 2017:

De kookcursus voor mannen 60+ in Leuth is succesvol verlopen. De groep die heeft deelgenomen gaat zelfstandig verder en gaat nu maandelijks met elkaar koken. Verder wordt de cursus herhaald voor een nieuwe groep mannen in Leuth. In het dorp Berg en Dal is samen met de bewoners het project Berg en Dal Vitaal gestart. In mei vond via een vitaliteitsmarkt de aftrap plaats. Er komt onder andere een beweeg- en bankjesroute in Berg en Dal. In Kekerdom hebben inwoners zo'n route gerealiseerd.

2.1.2 Kinderen kunnen spelen in de buurt.

Programmabegroting 2017:

Speeltuinen vernieuwen wij in overleg met de omwonenden op de volgende plekken: Plataanstraat (Breedeweg), Vendelierstraat (De Horst), Hobbemaweg en Mesdagweg (Drul). (relatie met ambitie 1, 3 en 4)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Het vernieuwen van speeltuinen verloopt volgens planning. Een speeltuin aan de Piet Heijnstraat is toegevoegd.

Stand van zaken najaar 2017:

De speeltuinen die voor 2017 op het programma stonden zijn gereed. Aan de Plataanstraat, Vendelierstraat, Hobbemaweg en Mesdagweg (park d'n Drul) en de Piet Heijnstraat hebben we nieuwe speelplekken aangelegd en in gebruik genomen.

2.1.3 Sportverenigingen en scholen gaan meer activiteiten aanbieden om inwoners aan het bewegen te krijgen.

Programmabegroting 2017:

Een goed plan om inwoners aan het bewegen te krijgen krijgt een subsidie van de gemeente. In het sportstimuleringsplan (2015) is dit beschreven. Het sportteam maakt elk jaar bekend wat er bereikt is. (relatie met ambitie 1 en 3)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Veel verenigingen zijn inmiddels betrokken bij de aanpak. Ook het basisonderwijs, het Montessori College en Werkenrode School doen mee. Zij organiseren allerlei activiteiten gericht op alle doelgroepen. Wij verwachten dat hierdoor meer inwoners gaan bewegen. We hebben de jaarrapportage van de sportstimulering in april 2017 aangeboden aan de gemeenteraad.

Stand van zaken najaar 2017:

Binnen de aanpak komt steeds meer aandacht voor de preventieve werking van sport en bewegen. We hebben verbindingen gelegd met de sociale teams om sport in te kunnen zetten als oplossing voor problemen van mensen die zich daar melden. Ook hebben we beweegaanbod gecreëerd voor mensen met dementie. Met het onderwijs hebben we afgesproken dat zij een rol op zich gaan nemen om beweegachterstanden te signaleren. Met 'Sjors Sportief' krijgen we in de loop van het schooljaar inzicht in de mate waarin we basisschool leerlingen weten te bereiken en te activeren. Ook voor ouderen en mensen met een beperking kunnen we aan het einde van het jaar de eerste resultaten rapporteren.

2.2.1 Mijn kind kan zelfstandig naar school.

Programmabegroting 2017:

Om dit te bereiken voeren we de volgende projecten uit: school-thuis route projecten (hoe komen kinderen via een veilige route op school); studie fietspad Ooij-Erlecom; studie schoolroute Marktplein-Nijmeegsebaan (relatie met ambitie 4)

Stand van zaken voorjaar 2017:

We zijn het school-thuis project gestart met de Martinusschool in Millingen. Hierbij hebben we nadrukkelijk de leerlingenraad betrokken. Wij starten met de overige projecten in het voorjaar / zomer.

Stand van zaken najaar 2017:

Door capaciteitsgebrek in het vakgebied verkeer hebben we genoemde projecten uitgesteld tot na uitbreiding van de capaciteit met een tweede fte voor verkeer.

2.2.2 We maken de wegen veiliger.

Programmabegroting 2017:

Concreet werken we in 2017 aan de aanleg van het fietspad Heumensebaan - Rijlaan, de herinrichting van de Herwendaalseweg (uitvoering in 2018); de herinrichting Heerbaan - Wethouder Koenenstraat (ook vanwege trillingshinder) en de ingebruikname van het 2e parkeerterrein bij de Lidl met een veiligere route voor de vrachtwagen. (relatie met ambitie 3 en 4)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Rond de jaarwisseling 2016/2017 is grond aangekocht in de polder. Hier vindt de verplichte natuurcompensatie voor het fietspad Heumensebaan- Rijlaan plaats. Op dit moment stellen we hiervoor een inrichtingsplan op. Daarna volgen de ruimtelijke procedures voor het fietspad en de natuurcompensatie. Op dit moment vindt de technische voorbereiding plaats voor de herinrichting/ het groot onderhoud van de Herwendaalseweg. Dit doen we samen met de inwoners. We hebben voor het kruispunt Heerbaan- Wethouder Koenenstraat een eerste ontwerp schets opgesteld. Deze werken we in overleg met de buurt verder uit. De Lidl verwerkt de laatste wensen van de gemeenteraad in een definitief ontwerp van het 2e parkeerterrein. Op basis daarvan gaan we de ruimtelijke procedure volgen.

Stand van zaken najaar 2017:

Geen wijzigingen ten opzichte van tekst voorjaar 2017. Genoemde processen zijn langlopend. In aanvulling geldt dat we dit najaar de fietspaden langs de Biesseltsebaan verbreden in het kader van verkeersveiligheid en een aantrekkelijker fietsnetwerk.

2.2.3 We helpen inwoners hun eigen veiligheid en zelfredzaamheid te vergroten.

Programmabegroting 2017:

Inwoners weten wat ze moeten doen in een noodsituatie. Ze weten wat ze van de overheid kunnen verwachten en wat ze zelf kunnen doen. Buurtbewoners kunnen een samen WhatsApp groep oprichten (buurtpreventie). De gemeente helpt daarbij door het plaatsen van borden en administratieve taken. We organiseren informatiebijeenkomsten over het voorkomen van inbraken met praktijkvoorbeelden. We toetsen concreet in Kekerdom (als pilot) of inwoners genoeg weten wat ze moeten doen in een noodsituatie. De uitkomsten van deze enquête betrekken we bij de plannen voor 2018.- We gaan een oefening organiseren met politie, brandweer en geneeskundige diensten. Bij deze oefening worden ook inwoners betrokken. (relatie met ambitie 1, 3, 4 en 5)

Stand van zaken voorjaar 2017:

In de kernen Kekerdom, De Horst, Millingen aan de Rijn en Breedeweg zijn nu in alle wijken BuurtWhatsapp-groepen. Hier hebben we inmiddels waarschuwborden geplaatst. We zoeken nu beheerders voor de wijken in Groesbeek. Daarna volgen de overige kernen. De Whatsapp Buurtpreventie en de praktijkgerichte inbraakpreventiebijeenkomsten voorzien in een behoefte en hebben al meermaals de nodige publiciteit opgeleverd. Veiligheidsregio, waterschap en gemeente hebben in Kekerdom de pilot 'Wat te doen bij hoogwater?' uitgevoerd. Door het persoonlijk contact is er meer besef van de impact van een overstroming. Bewoners realiseren zich ook meer dat zelfredzaamheid en samenredzaamheid erg belangrijk is. In 2017 maken we verder werk van de actualisering van het Regionaal Crisisplan Veiligheidsregio Gelderland Zuid en rambestrijdingsplan Dijkdoorbraak en Overstroming.

Stand van zaken najaar 2017:

Inmiddels zijn ook de kernen Groesbeek en Leuth afgedekt met WhatsApp-Buurtpreventiegroepen. We zijn druk bezig met het opzetten van WhatsApp-Buurtpreventiegroepen in de kernen Berg en Dal, Ubbergen, Beek en Ooij. Als een kern voldoende is afgedekt, plaatsen we daar ter attentie ook waarschuwborden. Het aantal aangiften (woning)inbraak laat dit jaar voorlopig een daling zien ten opzichte van de jaren daarvoor. Het Regionaal Crisisplan Veiligheidsregio Gelderland- Zuid en het rambestrijdingsplan Dijkdoorbraak en Overstroming zijn recent geactualiseerd met inbreng van alle betrokken partijen en bestuurlijk vastgesteld. Uiteraard worden deze herziene plannen ook meegenomen in het oefenprogramma.

2.3.1 De dorpscentra moeten goed ingericht worden.

Programmabegroting 2017:

We willen dat het ook prettig verblijven is in de verschillende dorpen. De toeristen die op het landschap af komen kunnen we daardoor langer aan de gemeente binden. De toeristische sector kan zich hierdoor verder ontwikkelen. (relatie met ambitie 3). Op de volgende plekken gaan we aan de slag: In het Centrum Beek: herinrichting Waterstraat. In het Centrum Groesbeek: herinrichting Marktplein tot verblijfsruimte en het verkeer willen we verdelen (spreidingsmodel) over Hoflaan, Kerkstraat, Dries, Burg. Ottenhoffstraat; we verminderen de hoeveelheid autoverkeer Dorpsstraat door gebruik te maken van verkeerslichten. In Centrum Ooij: herinrichting Reiner van Ooiplein (plannen maken).

Stand van zaken voorjaar 2017:

We zijn momenteel bezig met de herinrichting van de Hoflaan. De projecten herinrichting marktplein, Waterstraat, en Dries worden momenteel technisch voorbereid. Voor het marktplein zijn we in overleg met direct betrokkenen. Het project Reiner van Ooiplein is een pilotproject voor de omgevingswet. Dit project krijgt dit voorjaar verder vorm. Van de projecten Kerkstraat en Burgemeester Ottenhoffstraat start dit voorjaar/deze zomer het ontwerpproces. Het college besluit dit voorjaar of zij een proef houdt met het uitzetten van de verkeerslichten. Hierbij gaan we de verkeersveiligheid, de verkeersintensiteit en de geluidsbelasting monitoren.

Stand van zaken najaar 2017:

De Hoflaan is in 2017 heringericht conform haar functie als erftoegangsweg +. Momenteel krijgt de Dries een gelijksoortige inrichting tijdens haar groot onderhoud. Het ontwerpproces van het marktplein en herinrichting Waterstraat zijn in volle gang. De voorbereiding van de andere projecten is nog niet opgestart door capaciteitsgebrek / andere prioritering. Het project Reiner van Ooiplein is gekoppeld aan de dorpsagenda 2018. Na de zomer zijn de verkeerslichten in het centrum van Groesbeek op knipperen gezet voor een proefperiode van enkele maanden. Eind van het jaar kijken we of het effect heeft op de verkeersveiligheid, of de verkeersintensiteiten toenemen en of er consequenties zijn voor de geluidsbelasting.

2.3.2 Een beter gebruik van accommodaties.

Programmabegroting 2017:

Met accommodaties bedoelen we gemeentelijke gebouwen of gebouwen die met gemeenschapsgeld zijn opgericht of in stand worden gehouden. Alle kernen van de gemeente worden bekeken samen met de inwoners. We doen dit om te onderzoeken of er geld bespaard kan gaan worden. (relatie met ambitie 2, 3 en 4) In 2017 starten we met Ooij en Breedeweg.

Stand van zaken voorjaar 2017:

We zijn bezig met de voorbereidingen voor de kernagenda's. We willen de kernen volledig integraal benaderen. Dat vroeg om een nieuwe beoordeling van de volgorde waarin de kernen aan de beurt komen. Inmiddels is bekend dat we starten in Kekerdom. Daarna volgt Breedeweg.

Stand van zaken najaar 2017:

We hebben gekozen om accommodatievraagstukken te koppelen aan het proces voor de kernagenda's (nu dorpsagenda genoemd). In Kekerdom is inmiddels een succesvolle avond gehouden over de dorpsagenda en daar zijn veel ideeën opgehaald bij inwoners. Ook over beter gebruik van accommodaties. Een groepje inwoners werkt de ideeën uit en prioriteert ze. Op 24 oktober wordt geprobeerd rond de uitgewerkte thema's werkgroepen met inwoners te vormen. Of efficiënt gebruik van accommodaties ook leeft onder inwoners is pas dan bekend. In Breedeweg is op 30 oktober een vergelijkbare avond gepland. Voorbereidingen voor aanpassingen aan dorpshuis 't Zaalte in Heilig Landstichting zijn bijna klaar. Bestuur, dorpsvereniging en inwoners zijn hierbij betrokken. Als inwoners beter gebruik van accommodaties in hun dorp niet belangrijk (genoeg) vinden gaan we er alsnog als gemeente zelf mee aan de slag.

2.3.3 We zijn zuinig op de bijzondere, oude panden/monumenten in onze gemeente.

Programmabegroting 2017:

In Millingen aan de Rijn bekijken we in overleg met de eigenaren wat de bijzondere panden zijn. We wijzen er weer 10 aan als gemeentelijk monument. (relatie met ambitie 3)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Verloopt volgens planning. Daarnaast hebben we de aanwijzing van de Thornse Molen en de Mariakapel (Groesbeek/Mariëndaal) in voorbereiding genomen.

Stand van zaken najaar 2017:

De Thornse Molen is 4 juli 2017 aangewezen; het traject van de aanwijzing van de kloosterkapel is in gang gezet. De aanwijzing van 10 panden gaat oktober/november van start. De eigenaren zijn afgelopen zomer bezocht en geïnformeerd.

2.3.4 We maken ons erfgoed (monumenten, archeologie) toegankelijk en beleefbaar zodat iedereen er van kan genieten.

Programmabegroting 2017:

De gemeenteraad heeft geld beschikbaar gesteld om erfgoedprojecten uit te voeren. Er is een keuze gemaakt uit de ingediende aanvragen. Daarnaast bekijken we de mogelijkheden om een droogloods te verplaatsen van Jonkmanshof naar de veldoven op Groenlanden. (relatie met ambitie 3)

Stand van zaken voorjaar 2017:

In april hebben we het eerste project uit 2016 uitgevoerd. De overige projecten verlopen volgens planning en voeren we in de loop van 2017 uit. We hebben voor 2017 nog geen keuze gemaakt. In het voorjaar is er een bijeenkomst met het Erfgoedberaad (initiatiefnemers erfgoedprojecten). Daarin doen we verslag van de stand van zaken van de uitvoering projecten 2016. Er volgt ook een toelichting op de nieuwe projecten 2017. Droogloods staat even stil omdat de eigenaar de boerderij weer in de verkoop heeft.

Stand van zaken najaar 2017:

Projecten uit 2016 afgerond: Markering graven burgerslachtoffers Groesbeek, september 2016; wandeling langs Grenspalen voorjaar 2017; informatiepanelen WOII in Groesbeek zijn hersteld en schoongemaakt; presentatie Informatiepaneel Karl Leisner op 29 oktober; presentatie Pop-Up Museum in drie weekenden 11, 18 en 25 november; herstel Mariagrotje vertraagd door kap bomen. projecten in 2017 toegekend: speurtocht Het geheim van Kekerdom, zomer 2017; nieuwe Monumentenschildjes gemeente Berg en Dal (presentatie januari/februari 2018); pop-Up Museum subsidie deel 2; diverse informatiepanelen WOII in Heilig Landstichting, Beek, Leuth en Millingen aan de Rijn (2018); herstel oorlogsgraf op De Geest.

2.3.5 We maken het landschap mooier en beter bereikbaar.

Programmabegroting 2017:

Uit het Landschapsontwikkelingsplan voeren we meerdere projecten uit: Het open veldje tussen de Nieuweweg en De Dries wordt opnieuw ingericht in overleg met de buurt. We ontwikkelen twee nieuwe natuurarrangementen voor toeristische ondernemers die onderdak aanbieden. We maken een plan om wandelroutes te verbeteren. We brengen scholen en natuurorganisaties bij elkaar om natuurprojecten op te nemen in het lespakket. (relatie met ambitie 3 en 4)

Stand van zaken voorjaar 2017:

De nieuwe inrichting van De Galgenhei tussen Nieuweweg en Dries is klaar. We hebben zowel het ontwerp als de inrichting in nauw overleg met de omwonenden gedaan. Ze gaan ook een rol spelen in het onderhoud. De ontwikkeling van de natuurarrangementen verloopt volgens planning. We werken met diverse instanties aan een wandelplan. Daarmee willen we 'Wandelgemeente van het jaar' worden. De opname van natuurprojecten in lespakketten verloopt voorspoedig, scholen zijn enthousiast. Tenslotte zijn we bezig met de voorbereiding voor de landschapsparade (in samenwerking met het oogstfeest).

Stand van zaken najaar 2017:

We hebben een flinke stap gezet voor het ontwikkelen van meerdaagse natuurarrangementen. In 2017 beginnen 6 hotels met een eenvoudig arrangement. Dat moet in 2018 worden uitgebouwd. De ondernemers moeten dit verder zelf oppakken. Voor verbetering van de wandelroutes hebben we een plan van aanpak vastgesteld. De uitvoering daarvan is gestart. Voor de natuureducatie op de lagere scholen zijn weer nieuwe stappen gezet. We sluiten aan op de mogelijkheden en behoeften van iedere school. Per school leveren we dus maatwerk. De aanleg van het Juffertjespad bij De Horst start in oktober. Bij de school in Leuth is de aanleg van een moestuin gestart. De Biezenkamp in Beek heeft een doorgaande leerlijn uitgewerkt en is een moestuin gestart in de groene leefruimte. De school 't Vossenhol in Groesbeek gaat in 8 gebiedjes rond de school aan de slag met natuuronderwijs. De Landschapsparade 2017 heeft samen met het oogstfeest op 10 september plaatsgevonden. De parade werd zeer goed bezocht en heeft veel positieve reacties opgeleverd. Ook veel schoolkinderen hebben de parade bezocht.

2.4.1 We nemen maatregelen tegen de effecten van klimaatverandering

Programmabegroting 2017:

We zoeken een oplossing voor de wateroverlast in de kernen Beek en Breedeweg. Uitvoering van deze oplossing staat gepland in 2018-2020. In het brongebied van 'de Groesbeek' vergroten we de opslag van water óf de waterafvoer. We moedigen inwoners aan om bij de inrichting van hun tuin rekening te houden met extremere weersomstandigheden, bijvoorbeeld niet meer via het riool afvoeren van regenwater, ookwel afkoppelen genoemd. Meer groen en minder tegels, zodat het water in de bodem terecht kan komen. (relatie met ambitie 4)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Sinds 1 maart is meer ambtelijke capaciteit voor wateroverlastlocaties. In samenwerking met Waterschap Rivierenland hebben we de wateroverlast van mei/juni 2016 geanalyseerd. We weten waar de pijnpunten zitten en hebben een aantal oplossingsrichtingen bedacht. In de loop van 2017 doen we concrete voorstellen om met name de kernen Breedeweg en Beek beter te beschermen tegen extreme buien. Om ernstige effecten van klimaatverandering (te nat, te droog, te warm) te voorkomen werken we regionaal samen binnen het Rijk van Nijmegen en het Land van Maas en Waal. We zijn gestart met de voorbereidingen voor het maken van een Regionale Adaptatie Strategie (RAS). De RAS moet op hoofdlijnen prioriteiten en gewenste ontwikkelingen vastleggen.

Stand van zaken najaar 2017:

Het maken van een Regionale Adaptatie Strategie (RAS) is gestart. Op het MIP 2018-2021 hebben we een aantal budgetreserveringen geplaatst om de wateroverlast in de kernen Breedeweg, Beek en Ubbergen en rond de Van de Veldeweg in Groesbeek te verminderen. We streven ernaar in 2018 de oplossingsrichtingen te vertalen in technische ontwerpen en waar mogelijk al maatregelen tot uitvoering te brengen. Sommige maatregelen moeten op particuliere percelen plaatsvinden. Hierover lopen reeds gesprekken met de betreffende perceeleigenaren.

2.4.2 We verminderen de hoeveelheid restafval. In 2017 onderzoeken we hoe we dat het beste kunnen bereiken.

Programmabegroting 2017:

De hoeveelheid restafval in 2015 per inwoner in de voormalige gemeente Ubbergen was 190 kg. In de voormalige gemeenten Groesbeek en Ubbergen was dit 70 kg per inwoner in 2015. We streven naar een gemiddelde hoeveelheid restafval per inwoner van 70 kg gemiddeld over de hele gemeente in 2018. (relatie met ambitie 4)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Sinds 1 januari is het inzamelsysteem in de gehele gemeente hetzelfde. Om afvalscheiding te stimuleren hebben we gekozen om het restafval tweewekelijks in te zamelen met tariefzakken. Door de korte looptijd op dit moment kunnen we nog geen effect signaleren. Daarom kunnen we ook nog eventuele extra maatregelenonderzoeken en uitwerken.

Stand van zaken najaar 2017:

De mate van afvalscheiding is sterk toegenomen. We hebben de resultaten tot en met augustus verwerkt. Op basis hiervan verwachten we een hoeveelheid restafval van circa 60 kg/inwoner/jaar. Wel merken de verwerkers een toename van de vervuiling in de gescheiden afvalstromen. Er worden nog geen concrete wijzigingen voorgesteld voor 2018. In 2018 besteedt Dar de inzameling voor Berg en Dal aan. In het bestek wordt een optie opgenomen om gedurende de aanbestedingsperiode eventueel de inzamel frequentie voor restafval te verlagen.

2.4.3 We kiezen een nieuw manier om stoepen onkruidvrij te houden zonder gebruik van chemische middelen.

Programmabegroting 2017:

Een duurzaam beheer van de openbare ruimte is belangrijk voor het milieu. Het gebruik van chemische onkruidbestrijding is wettelijk niet langer toegestaan. Alternatieve vormen van onkruidbestrijding zijn aanzienlijk duurder en onvoldoende effectief. Wij kunnen de gevraagde kwaliteit niet meer betaalbaar leveren. Wij vragen de hulp van de inwoners om de huidige kwaliteit te behouden. Wij gaan hiervoor een publiekscampagne voeren. (relatie met ambitie 2 en 4)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Het politieke draagvlak om deze taak deels bij de bewoners neer te leggen lijkt te ontbreken. Via de kadernota 2018 verzoeken we de gemeenteraad om structureel € 50.000 extra beschikbaar te stellen. Daarmee kan de gemeente deze taak blijven uitvoeren.

Stand van zaken najaar 2017:

We hebben het budget voor alternatieve bestrijding van onkruid in 2017 verhoogd. Maar deze alternatieve bestrijdingsmethode blijkt minder effectief dan de oude chemische methode. Het nieuwe beeld zal dus altijd minder zijn dan dat wij gewend waren.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Exploitatie	Rekening 2016	Raming 2017 Primair	Raming 2017na VJN	Mutatie t/m NJN	Raming 2017 na NJN
Lasten	-23.080	-19.359	-19.745	-9	-19.754
Baten	8.853	8.033	8.626	1.412	10.038
Totaal programma	-14.227	-11.326	-11.119	1.403	-9.716

Bedragen x € 1.000

Exploitatie	Rekening 2016	Raming 2017 Primair	Raming 2017na VJN	Mutatie t/m NJN	Raming 2017 na NJN
Lasten					
Beheer overige gebouwen en gronden	-221	-118	-118	0	-118
Crisisbeheersing en brandweer	-2.149	-2.044	-2.044	19	-2.026
Openbare orde en veiligheid	-813	-319	-349	0	-349
Verkeer en vervoer	-5.272	-4.120	-4.145	287	-3.858
Parkeren	-124	-201	-201	0	-201
Sportbeleid en activering	-510	-631	-685	-4	-689
Sportaccommodaties	-1.976	-1.693	-1.758	48	-1.710
Cult.presentatie,productie,participatie	-559	-452	-510	1	-510
Cultureel erfgoed	-326	-214	-214	22	-192
Media	-810	-778	-778	0	-778
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-2.572	-2.094	-2.152	-10	-2.162
Volksgesondheid	-1.141	-1.134	-1.212	-13	-1.225
Riolering	-2.692	-2.149	-2.126	-38	-2.163
Afval	-3.145	-2.776	-2.772	-220	-2.992
Milieubeheer	-637	-518	-553	-100	-653
Begraafplaatsen en crematoria	-133	-119	-127	0	-127
Totaal Lasten	-23.080	-19.359	-19.745	-9	-19.754

Baten

Beheer overige gebouwen en gronden	85	85	90	0	90
Crisisbeheersing en brandweer	10	0	0	0	0
Openbare orde en veiligheid	16	25	25	0	25
Verkeer en vervoer	356	129	760	529	1.289
Parkeren	50	95	95	15	110
Sportbeleid en activering	1	0	0	0	0

Sportaccommodaties	768	686	635	-53	583
Cult.presentatie,productie,participatie	46	50	50	0	50
Cultureel erfgoed	46	43	43	-11	32
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	894	5	13	661	674
Riolering	3.337	3.099	3.099	38	3.137
Afval	3.145	3.727	3.727	220	3.947
Milieubeheer	51	45	45	12	57
Begraafplaatsen en crematoria	48	45	45	0	45
Totaal Baten	8.853	8.033	8.626	1.412	10.038
Totaal programma	-14.227	-11.326	-11.119	1.403	-9.716

Toelichting verschillen Voorjaarsnota - Najaarsnota

In onderstaande tabel zijn de mutaties op dit programma weergegeven. Daaronder zijn de diverse besluiten/ mutaties na de Voorjaarsnota toegelicht.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Datum	2017	Invest.
Besluitvorming raad			
1e begrotingswijziging	3-nov-16	-24	-
Meerjarig onderhoudsplan kunst en oorlogsmonumenten	9-mrt-17	-40	-
Aanvullend krediet zwembad De Lubert	9-mrt-17	-	-210
Budgetoverheveling 2016	20-apr-17	-143	-
Herinrichting en rioolvervanging Stekkenberg	20-apr-17	631	-560
Herinrichting Dorpsweide Groesbeek	20-apr-17	-	-
Voorjaarsnota 2017	15-jun-17	-217	-30
Energievisie gemeente Berg en Dal 2017-2020	15-jun-17	-100	-
Jaarstukken 2016	15-jun-17	-59	-
Totaal besluitvorming raad		48	-800

Overige wijzigingen

Bijdrage VRGZ	19	-
Kapitaallasten wegen	155	-
Aanleg fietspad Biesseltsebaan	475	-475
Advieskosten wegbeheer	70	-
Leges/ straatwerkvergoeding kabels en leidingen	46	-
Elektriciteit openbare verlichting	70	-
Parkeerovereenkomst	15	-

Zwembad De Lubert	46	-
Vrijval subsidie groen-blaue diensten	661	-
Bijdrage GGD	14	-
Afval	-	-
- diverse mutaties budgetten afval	161	-
- inzet stelpost afval	-161	-
Diverse kleine verschillen	-9	
Totaal overige wijzigingen	1.562	-475

Totaal mutaties programma 2	1.610	-1.275
------------------------------------	--------------	---------------

Energievisie gemeente Berg en Dal 2017-2020

Op 15 juni 2017 heeft de raad de Energievisie gemeente Berg en Dal 2017-2020 vastgesteld. Voor de uitvoering van deze visie is jaarlijks een budget van € 100.000 beschikbaar. Dit bedrag is gedekt uit de stelpost nieuw beleid (zie programma Ons geld).

Jaarstukken 2016

Bij het vaststellen van de jaarrekening 2016 heeft de raad besloten om de budgetten voor de harmonisatie van het accommodatiebeleid (€ 32.000) en het project Gezond in de Stad (€ 27.000) over te hevelen naar 2017. Deze budgetoverheveling is volledig gedekt uit de algemene reserve. Zie ook programma Ons geld.

Bijdrage VRGZ

De jaarrekening 2016 van de VRGZ (Veiligheidsregio Gelderland-Zuid) kende een positief saldo. Een deel daarvan is uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten. Voor ons betekent dit een teruggaaf van € 18.500.

Kapitaallasten wegen

De kapitaallasten zijn bijgesteld op basis van de werkelijke stand volgens de Staat Vaste activa per 1 januari 2017. Dit leidt voor het onderdeel wegen tot een voordeel op de kapitaallasten van € 155.000.

Aanleg fietspad Biesseltsebaan

De aanleg van het fietspad langs de Biesseltsebaan kost € 950.000. Voor de aanleg van dit fietspad is een subsidie verleend door de provincie voor 50% van de gemaakte kosten (€ 475.000). In het onderhoudsplan wegen is voor 2017 hetzelfde bedrag gereserveerd van € 475.000. Omdat we de investering moeten activeren, storten we dit bedrag in de reserve dekking kapitaallasten. Deze storting ramen we op programma Ons geld. De jaarlijkse kapitaallasten dekken we met de aanwending van deze reserve af. Het effect op het begrotingssaldo is € 0. Zie voor aanwending van de reserve programma Ons Geld.

Advieskosten wegbeheer

Er is ten onrechte vanuit gegaan, dat in 2017 wegininspecties plaatsvinden. Uitvoering hiervan gebeurt in 2018. De raming op deze begrotingspost is daardoor te hoog. Dit levert een voordeel op van € 70.000.

Leges/ straatwerkvergoeding kabels en leidingen

Na invoering van het programma MOOR in 2015 zijn de opbrengsten voor leges en straatwerkvergoeding flink gestegen. Dit komt onder andere doordat we de leges en straatwerkvergoeding nu niet meer handmatig genereren. In het programma MOOR is dit volledig geautomatiseerd en veel efficiënter. Hierdoor komen ook de kleinere opbrengsten op begrotingspost kabels en leidingen terecht. Ook de mate van toezicht op de werkzaamheden zorgt ervoor dat de netbeheerders niet meer zo snel kiezen om de werkzaamheden niet door te geven. Dus ze moeten hiervoor dan ook betalen. Dit levert op deze posten een voordeel op van in totaal € 46.000.

Elektriciteit openbare verlichting

Het geraamde budget op deze post is te hoog. Door een gunstige afrekening over 2016 en het effect van energiebesparende maatregelen levert dit een voordeel op van € 70.000.

Parkeerovereenkomst

In 2017 ontvangen we een bedrag van € 15.000 voor het aanleggen door de gemeente van 3 openbare parkeerplaatsen. De betaling van het verschuldigde bedrag is vastgelegd in een parkeerovereenkomst van de gemeente met een aantal initiatiefnemers in 2016 en betreft de verplaatsing van bierbrouwerij d'n Drul naar Dorpsstraat 7. De opbrengst verantwoorden we nu in de begroting.

Zwembad De Lubert

De budgetten voor gas-en elektriciteitsverbruik zijn te laag geraamd. Dit leidt tot een nadeel van € 39.000. Voor de opbrengst van entreekaarten is een opbrengst van € 95.000 geraamd, terwijl we in de periode 2012-2016 een gestage daling zien naar een opbrengst van € 50.000. De prognose voor 2017 is € 40.000. Dit leidt tot een nadeel van € 57.000. Voor de kosten van inhuur derden is een budget geraamd van € 145.000. Deze raming was gebaseerd op de tijdelijke situatie dat het Resort De Zevenheuvelen nog in beeld was voor overname van de Lubert. Voor 2017 is de prognose dat de kosten dalen naar € 20.000, omdat deze kosten nu zijn opgenomen in de post loonsom. Deze mutatie geeft een voordeel van € 125.000. Samen met andere kleinere aanpassingen leiden deze mutaties tot een voordeel van in totaal € 46.000.

Vrijval subsidie groen-blauwe diensten

De subsidie van de provincie Gelderland voor wat betreft de Groenblauwe diensten van de voormalige gemeente Groesbeek is afgerekend. Dit bedrag valt vrij op dit programma en voegen we toe aan de reserve Groenblauwe diensten om de jaarlijkse beheersvergoedingen te kunnen voldoen. Het gaat om een bedrag van positief € 661.205. Per saldo heeft deze mutatie geen invloed op het begrotingssaldo. Zie ook programma Ons geld.

Bijdrage GGD

Op basis van actuele info verlagen wij de bijdrage aan de GGD met € 14.000.

Afval

De ramingen voor het onderdeel afval zijn bijgesteld op basis van de dienstverleningsovereenkomst 2017 van de DAR. Hierbij is ook rekening gehouden met afrekeningen van het boekjaar 2016 die in 2017 hebben plaatsgevonden. De lagere raming is verrekend met de het bedrag dat we als inkomsten hebben geraamd voor de nog te realiseren kostenvermindering bij afval. Per saldo heeft deze mutatie dan ook geen effect op het begrotingssaldo.

Diverse kleine verschillen

Dit betreft een aantal kleine mutaties die per saldo leiden tot een nadeel van € 9.000.

Relevante beleidskaders

Bovengemeentelijke kaders

Gemeentewet

Algemene wet bestuursrecht

Wet veiligheidsregio's

Politiewet

Wet Natuurbescherming

Aanbestedingswet

Bouwstoffenbesluit bodem- en oppervlaktewaterenbescherming

Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten

Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen

Kaderrichtlijn water

Nationaal bestuursakkoord water

Waterwet

Wet milieubeheer

Gelders Energieakkoord (www.geldersenergieakkoord.nl)

Wegenverkeerswet

Wegenwet

Monumentenwet

Gemeentelijke kaders

Sociaal-maatschappelijke-visie

Nota accommodatiebeleid "ontmoeten en verbinden met accommodaties"

Nota subsidiebeleid

Regionaal beleidsplan Veiligheidsregio VRGZ

Regionaal risicoprofiel Veiligheidsregio VRGZ

Regionaal crisisplan Veiligheidsregio VRGZ

Integraal Veiligheidsplan Tweestromenland 2015-2018

Visiedoc notitie Kernenbeleid

Beheerplan gemeentelijke gebouwen

Basisvisie groen

[Beheerverordening begraafplaatsen](#)

[Bomenstructuurplan](#)

[Landschapsontwikkelingsplan 2015](#)

Vervangingsplan speelvoorzieningen

[Gemeentelijk Rioleringsplan \(GRP\)](#)

Samenwerkingsovereenkomst Werkeenheid regio Nijmegen

Verkeerscirculatieplan

Verkeersbeleidsplan

[Mobiliteitsplan](#)

Wegenbeheersplan

Wegenbeleidsplan

Verlichtingsbeheerplan

[Verordening geurhinder en veehouderij 2017](#)

[Bodemnota en bodemkwaliteitskaart](#)

Woonvisie

[Energievisie gemeente Berg en Dal 2017-2020](#)

[Subsidieverordening Erfgoedprojecten in de kernen gemeente Berg en Dal 2017](#)

[Erfgoedvisie Berg en Dal 2017](#)

Onze gemeente

In de vorige programma's kwam je de gemeente Berg en Dal tegen als inwoner of ontmoette je de gemeente in de buurt. De gemeente ken je ook van het ophalen van paspoorten, het aangeven van geboortes, etc. De gemeente Berg en Dal is dus ook een dienstverlener. In dit programma wordt duidelijk wat je van ons kan verwachten als dienstverlener.

Daarnaast wordt in dit programma duidelijk dat de gemeente Berg en Dal ook actief is buiten de gemeentegrens. Vaak juist om de zaken dichtbij inwoners goed te regelen. We hebben als gemeente de laatste jaren steeds meer taken gekregen, bijvoorbeeld op het gebied van zorg. Om de taken goed en goedkoop te kunnen uitvoeren, werken we samen met andere gemeenten uit onze regio.

Maar we werken ook samen met andere gemeenten om de economie in de regio te bevorderen. Een sterke economie in de regio heeft namelijk tot gevolg dat in Berg en Dal de werkgelegenheid groeit.

Ook de woningmarkt houdt zich niet aan de gemeentegrens. Wanneer er te veel woningen in een buurgemeente gebouwd worden, is er een grote kans dat in andere gemeenten huizen leeg komen te staan. Dit willen we niet en daarom maken we samen met de gemeenten in onze regio afspraken over hoeveel woningen elke gemeente mag bouwen.

In dit programma vind je dus de onderwerpen die zich binnen én buiten onze gemeentegrens afspelen.

Programmanaam	Inwoner	Onze buurt	Onze gemeente
Plaats van actie	- Persoonlijk/thuis	- Directe omgeving/dorp	- Gemeente mét de regio gemeenten
Rol inwoner	- Regie eigen leven - Mee blijven doen	- Meedoen - Initiatief nemen	- Ontwikkelen - Klant
Rol gemeente	- Regelen - Betalen - Veel bemoeienis	- Afnemende betrokkenheid - Minder regels, meer stimuleren	- Loslaten - Samenwerken - Diensten verlenen

Wat willen we bereiken?

- 3.1 De gemeente Berg en Dal is qua grootte de derde gemeente in de regio Nijmegen. We pakken onze rol in de regio.
- 3.2 Wij versterken de plaatselijke economie en werkgelegenheid.
- 3.3 In Berg en Dal werkt iedereen naar vermogen.
- 3.4 Toeristen bezoeken graag Berg en Dal.
- 3.5 We maken het voor inwoners en ondernemers gemakkelijker om initiatief te nemen bij ruimtelijke ontwikkelingen.
- 3.6 Juiste woning, op de juiste plek, voor de juiste doelgroep.
- 3.7 We willen een duurzame gemeente zijn. We geven zelf het goede voorbeeld.
- 3.8 Onze inwoners weten ons te vinden en zijn tevreden over onze dienstverlening
- 3.9 We helpen onze inwoners om te doen wat ze willen, maar stellen grenzen waar nodig.

Wat gaan we daarvoor doen?

<u>Nr.</u>	<u>Resultaat</u>
3.1.1	Het gemeentebestuur (raad- en collegeleden) is actief betrokken bij vraagstukken die op regionaal niveau spelen.

Programmabegroting 2017:

Om goede voorzieningen voor onze inwoners op het gebied van zorg, vervoer, gezondheid, etc. te leveren tegen een zo laag mogelijke prijs, werken we samen met andere gemeenten in de regio Nijmegen en in de regio Arnhem-Nijmegen. Om die voorzieningen van voldoende kwaliteit te houden en daar waar nodig te verbeteren, willen we actiever sturen in de regio door onze raad- en collegeleden goed te positioneren in de regionale samenwerkingsverbanden. (relatie met ambitie 5)

Stand van zaken voorjaar 2017:

We nemen bestuurlijk actief deel in de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen. Ook op regionaal-economisch vlak zetten we ons bestuurlijk in. Bijvoorbeeld in het project Rijk van Nijmegen 2025. We hebben voor de evaluatie van het regionale portefeuillehoudersoverleg Economie regio Arnhem/Nijmegen als 1 van de 4 gemeenten bestuurlijke input gegeven. Ambtelijk leveren we meer input in regionale overleggen. Dit neemt nog meer toe omdat onze directieadviseur de opdracht heeft om zich bezig te houden met de uitbreiding en verbetering van de regionale samenwerking en de sturing daarvan. De raads werkgroep 'samenwerkingen' heeft de GGD geëvalueerd. De groep bekijkt welke regelingen nog meer geëvalueerd moeten worden. Er is een eerste stap gezet om dit ook vanuit de ambtelijke organisatie input te geven.

Stand van zaken najaar 2017:

In de regio Arnhem-Nijmegen hebben we de evaluatie van het Gemeenschappelijk Orgaan actief gevolgd en onze bijdrage geleverd. De actiepunten die uit de evaluatie komen, onderschrijven we en we hebben aangeboden om ons op het terrein economie extra in te zetten. Op termijn willen we een bijdrage leveren op het gebied van duurzaamheid. De raads werkgroep 'samenwerkingen' gaat naar aanleiding van de acties uit de evaluatie bekijken hoe we als raad een rol in de regio kunnen vervullen. In de regio Rijk van Nijmegen zijn wij bestuurlijke trekker in het project Rijk van Nijmegen 2025. De MGR organiseert in november een bijeenkomst met de colleges. Wij leveren daaraan een bijdrage door een column uit te spreken en door voorbereid de bijeenkomst in te gaan. Als het gaat om bestuurlijke functies binnen de regio, bekijken we wat er in de regio gaat gebeuren na de verkiezingen en hoe we als Berg en Dal ook na de verkiezingen een duidelijke rol kunnen spelen.

3.2.1 We willen graag een aantrekkelijke gemeente zijn voor bedrijven.

Programmabegroting 2017:

We ondersteunen de aanleg van snel internet in het buitengebied en op bedrijventerreinen. We ondersteunen ook initiatieven die de dekking van het mobiele telefonienetwerk verbeteren. (relatie met ambitie 3)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Naar aanleiding van ons vraagbundelingstraject heeft het bedrijf NDIX de vraag naar glasvezel rondom de Ooijse Bandijk en op bedrijventerrein De Bouwkamp geïnventariseerd. Mogelijk wordt glasvezel aangelegd. We zijn in overleg met partijen over glasvezel in het buitengebied en op bedrijventerreinen.

Stand van zaken najaar 2017:

Uit de vraagbundeling van NDIX blijkt dat er voldoende bewoners willen deelnemen rondom de Ooijse Bandijk, maar dat de drempel van acht zakelijke aansluitingen op De Bouwkamp net niet gehaald is. Het college heeft besloten om twee abonnementen af te nemen waardoor de drempel toch gehaald wordt. De glasvezel wordt waarschijnlijk aangelegd in het voorjaar van 2018. Intern loopt er een onderzoek voor de aanleg van meer glasvezel in de gemeente.

3.2.2 Samen met ondernemers werken we aan een aantrekkelijk winkelgebied.

Programmabegroting 2017:

Er wordt een ondernemersfonds opgericht, zodat onze ondernemers gezamenlijk investeren in een aantrekkelijk winkelgebied. Er wordt gestart met het centrum van Groesbeek. We willen graag dat consumenten meer gaan besteden in onze gemeente. We willen minder leegstand van winkelpanden. (relatie met ambitie 3)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Er is een ondernemersfonds opgericht voor centrum Groesbeek. We ondersteunen actief het actieprogramma van de BedrijfsinvesteringsZone (BIZ). Door het bijwonen van het overleg van het fonds en door acties op te pakken zoals het plaatsen van fietsenstallingen en regelen van parkeren. Het BIZ wil de omzet van het winkelgebied vergroten. We hebben aan de ondernemersverenigingen van Millingen en Beek gevraagd of daar behoefte is aan een dergelijk fonds. Dat is er tot op heden niet.

Stand van zaken najaar 2017:

Dit jaar zijn er meerdere overleggen gevoerd, zowel ambtelijk als bestuurlijk, met het bestuur van de BedrijfsInvesteringsZone (BIZ). De BIZ is druk bezig geweest met de opstart. Vanaf 2018 huurt de BIZ een centrummanager in. Deze zorgt voor extra activiteiten.

3.2.3 We willen de lokale ondernemers helpen om concurrerend te blijven.

Programmabegroting 2017:

Na de inspanningen om goed uit de economische crisis te komen richten we ons op vernieuwing en innovatie zodat de bedrijven kunnen blijven groeien. We verbeteren onze contacten met regionale centra die behulpzaam kunnen zijn in het verbeteren van de positie van onze ondernemers. Deze centra zijn het Regionaal Centrum voor Techniek Gelderland, OostNV, Health Valley en de Euregio. (relatie met ambitie 3)

Stand van zaken voorjaar 2017:

In 2017 organiseren we samen met de ondernemersverenigingen en RCT Gelderland een bedrijvendag die in het teken staat van innovatie. We zijn met de voorbereidingen bezig. We bespreken met ondernemers hoe we innovatie kunnen stimuleren.

Stand van zaken najaar 2017:

In overleg met de ondernemersverenigingen, de STER en RCT Gelderland is besloten om Het Beste Idee van Berg en Dal te organiseren om innovatie aan te jagen bij het mkb. Van 1 juni 2017 t/m 20 september 2017 konden de ondernemers een aanvraag indienen om in aanmerking te komen voor subsidie voor de realisatie van hun idee. De 'prijzenpot' bedroeg € 50.000. In totaal zijn er 47 aanvragen binnengekomen. Tijdens de bedrijvendag op 23 oktober 2017 in de scheepswerf in Millingen aan de Rijn heeft een onafhankelijke jury bekendgemaakt wie de winnaars zijn. Deze bedrijvendag stond volledig in het teken van innovatie. Partijen als Oost NL, Euregio, Economic Board en RCT Gelderland waren aanwezig. Zij ondersteunen mkb bij innovatie.

3.2.4 We zorgen dat lokale ondernemers een eerlijke kans krijgen bij gemeentelijke aanbestedingen

Programmabegroting 2017:

Bij aanbestedingen krijgen de bedrijven uit onze eigen gemeente voldoende kans. We letten er op dat we waar mogelijk bij lokale bedrijven inkopen. (relatie met ambitie 3)

Stand van zaken voorjaar 2017:

We zijn bezig met het opstellen van een bedrijvenregister. Dit is een register van lokale bedrijven waar de gemeente gebruik van maakt bij het inkopen van diensten. Daarnaast stellen we een aanbestedingskalender op. Dit is een overzicht van werken, leveringen en diensten die we de komende jaren aanbesteden. Bedrijven kunnen daardoor beter inspelen op de vraag van de komende jaren.

Stand van zaken najaar 2017:

Het bedrijvenregister werkt. Bedrijven kunnen zich via onze website aanmelden voor dit register. Communicatie over het bestaan van dit register verloopt onder andere via de ondernemersverenigingen zodat zoveel mogelijke lokale bedrijven zich inschrijven. Intern kunnen inkopers dit register gebruiken bij het zoeken van bedrijven. Voor het vormgeven van een aanbestedingskalender moet er een contractbeheerssysteem zijn en moet inzichtelijk zijn welke opdrachten de gemeente komende periode op de markt zet. De inkoopadviseur is op dit moment het contractbeheerssysteem aan het opzetten en aan het vullen. De verwachting is dat dit systeem dit jaar werkt. Daarna inventariseren we de opdrachten voor de komende periode en op basis van deze informatie werken we een aanbestedingskalender uit.

3.2.5 Bij ondernemers die interesse hebben om zich in onze gemeente te vestigen en bij ondernemers die willen verhuizen is bekend wat ons aanbod is van bedrijfskavels of in de gemeente beschikbare gebouwen.

Programmabegroting 2017:

Het aanbod van bedrijfskavels en leegstaande gebouwen moet beter te vinden zijn. (relatie met ambitie 3)

Stand van zaken voorjaar 2017:

We bekijken momenteel de mogelijkheden om bedrijfskavels actiever onder de aandacht te brengen. In het voorjaar (wanneer de kavels rondom Mies 6 bouwrijp zijn) starten we de communicatie.

Stand van zaken najaar 2017:

We hebben via diverse kanalen gecommuniceerd over het bestaande en nieuwe aanbod aan kavels. Er is onder andere het volgende gebeurd: - interviews met ondernemers op de bedrijventerreinen (als input voor artikelen). - flyers gedrukt en verspreid over de bedrijfskavels. - een banner gemaakt over de bedrijfskavels. - artikel in het blad Nijmegen Business. - persmoment bij de opening van het nieuwe gedeelte bedrijventerrein De Mies. - een emailnieuwsbrief 'Bedrijvig Berg en Dal' gecreëerd. Deze is onder meer ingezet voor het onder de aandacht brengen van de kavels. De extra communicatie heeft zijn vruchten afgeworpen. Er zijn twee kavels verkocht dit jaar, drie partijen hebben een optie en daarnaast lopen er gesprekken met geïnteresseerden.

3.3.1 Alle mensen met een uitkering doen wat terug.

Programmabegroting 2017:

We hebben deze mensen in beeld en bekijken samen wat de mogelijkheden zijn om actief te worden in de samenleving. (relatie met ambitie 3)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Alle inwoners met een bijstandsuitkering zijn in beeld bij het Werkbedrijf of bij de participatiecoaches. Mensen waarvoor werk nog een te grote stap is, zoeken vrijwilligerswerk. Als dat binnen 3 maanden niet lukt, helpt de participatiecoach met het zoeken van een vrijwilligersplek.

Stand van zaken najaar 2017:

Alle inwoners met een bijstandsuitkering zijn nog steeds in beeld bij het WerkBedrijf of bij de participatiecoaches van de gemeente.

3.3.2 We stimuleren mensen die een bijstandsuitkering én een parttime baan hebben om meer te gaan werken.

Programmabegroting 2017:

We maken meer werken aantrekkelijker doordat mensen met een bijstandsuitkering en een parttime baan, het geld dat ze verdienen met het werk gedeeltelijk mogen houden. Het verdiende geld wordt dus niet of minder gekort op de bijstandsuitkering. (relatie met ambitie 3)

Stand van zaken voorjaar 2017:

In het 2e kwartaal 2017 zal het college de beleidsregel voor het vrijlaten van inkomen vaststellen.

Stand van zaken najaar 2017:

We geven actief invulling aan datgene wat in de Participatiewet artikel 31 (vrijlaten van inkomsten) staat. Er is geen behoefte aan een beleidsregel of procesbeschrijving. Het gaat om maatwerk en daar biedt de wet voldoende ruimte voor.

3.3.3 We helpen inwoners die een baan zoeken.

Programmabegroting 2017:

We kijken waar onze inwoners zonder baan hulp bij nodig hebben. Dat kan zijn: vrijwilligerswerk, het opdoen van werkervaring bij werkgevers, een taal cursus, sollicitatietraining, schuldhulpverlening, psychische hulp. Het project 'Berg en Dal werkt' in Millingen aan de Rijn wordt bij een positieve evaluatie eind 2016 vervolgd en uitgebreid met het dorp Groesbeek. We ondersteunen ook ondernemers bij de plaatsing van kandidaten. (relatie met ambitie 3)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Inmiddels is gestart met Berg en Dal Werkt! locatie Groesbeek. Elke woensdag is dit actiecentrum geopend. Inwoners met een bijstandsuitkering, maar ook met een WW- uitkering of zelfs geen uitkering kunnen hier informatie en/of hulp krijgen bij de zoektocht naar werk. We gaan hier nog meer over communiceren, zodat meer mensen het actiecentrum weten te vinden.

Stand van zaken najaar 2017:

Het project Berg en Dal werkt! Locatie Millingen aan de Rijn en Groesbeek draait volop. De resultaten zijn prima. Ruim 19 inwoners hebben de uitkering ingeruild voor een betaalde baan. Een evaluatienota met de resultaten komt in de raad van november 2017. Het actiecentrum werkt integraal; dit betekent dat er snel kan worden geschakeld met de sociale teams, maatschappelijk werk en/of schuldhulpverlening en participatiecoaches. Door de korte contacten ontstaat er een steeds groter netwerk in Berg en Dal. Doorlopend ontvangen ruim 44 inwoners vanuit de diverse actiecentra ondersteuning op diverse leefgebieden. Verder blijft de uitstroom naar werk gemeentebreed vanuit de uitkering erg hoog. Dit jaar zijn tot en met 3e kwartaal al 111 inwoners volledig uit de bijstandsuitkering gestroomd. Een ongekend hoog aantal. Er zijn 51 inwoners aan parttime werk geholpen en er zijn 10 inwoners met een arbeidshandicap geplaatst. Ook zijn 34 jongeren geplaatst op werk. Vanuit de gemeente zijn in totaal 104 inwoners begeleid op plekken met behoud van uitkering.

3.4.1 Toeristen en recreanten weten onze gemeente nog beter te vinden. De bestedingen stijgen.

Programmabegroting 2017:

We ondersteunen de toeristische en horecasector. We investeren in een promotiecampagne voor meer naamsbekendheid van de 'gemeente Berg en Dal'. We maken ons toeristische aanbod aan wandelroutes, verblijfsrecreatie, dagrecreatie en cultuurhistorie inzichtelijker door het maken van folders, kaarten, apps, etc. We maken dit informatiemateriaal meertalig. We meten in 2017 het dagrecreatiebezoek, verblijfsrecreatie, de toeristische bestedingen en overnachtingen. Deze cijfers zijn in 2018 bekend. (relatie met ambitie 3)

Stand van zaken voorjaar 2017:

De gemeenteraad heeft de Kadernota Toerisme 'Van trots naar topbestemming' en het uitvoeringsprogramma vastgesteld. RBT KAN onderzoekt in maart/april het dagrecreatief bezoek, de verblijfsrecreatie en de toeristische ontwikkelingen in Berg en Dal. Vóór 2018 maken we de resultaten bekend. We gaan bekijken hoe we de wandelmogelijkheden en de promotie hiervan in onze gemeente kunnen verbeteren.

Stand van zaken najaar 2017:

De ZKA monitor is bekend. Hieruit blijkt dat de toeristische sector het goed gedaan heeft in de periode 2014-2016. Wij hebben specifieke cijfers voor Berg en Dal gevraagd. Deze zijn in de eerste helft van november bekend. De belangrijkste kengetallen voor het Rijk van Nijmegen (zonder de stad Nijmegen): -11% stijging overnachtingen; -1% daling dag-toeristisch bezoek. In verhouding met de rest van de regio is dit overigens een beperkte daling; bestedingen zijn toegenomen vanwege met name toegenomen verblijfstoerisme, maar ook door stijgende prijzen en bestedingen van bezoekers. Dit zijn goede signalen voor de sector. Inkomsten toeristenbelasting zijn € 41.000,- hoger dan geraamd. We zijn gestart met de uitvoering van de projecten in het uitvoeringsplan: - akkoord gegeven voor promotiecampagne gemeente Berg en Dal; - wandelproject vervolg gegeven; - de communicatiecampagne over wandelen is gestart; - de 3 musea in onze gemeente werken samen in Groesbeek Museumlandschap (GML); - routestructuren worden verbeterd (De Giro di Berg en Dal), nieuwe thematische wandel- en speurroute ondersteund (Kekerdom), akkoord voor aanpassing en verbetering mountainbikeroutes.- we bereiden ons voor op het Lustrum Vrijheid en Herinnering (2019/2020), bijvoorbeeld de verspreiding van de Remember September krant.

3.4.2 We ondersteunen het initiatief van het bevrijdingsmuseum om een nieuw museum te bouwen.

Programmabegroting 2017:

We stellen subsidie beschikbaar voor de bouw van het nieuwe museum. We begeleiden de planologische procedure om het nieuwe museum te kunnen bouwen. (relatie met ambitie 3)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Onder voorwaarden stellen we een voorschot van € 100.000 aan het museum ter beschikking. Dit is bedoeld voor het inhuren van een architect voor de nieuwbouw van het Nationaal bevrijdingsmuseum 1944-1945 te Groesbeek.

Stand van zaken najaar 2017:

We hebben de opdracht voor het opstellen van een voorlopig ontwerp voor het nieuwe Bevrijdingsmuseum verleend. Over tussentijdse voorlopige ontwerpen heeft periodiek overleg plaats met de gemeente en Omgevingsdienst Regio Nijmegen. De rapportage bevindt zich in de eindfase. De planning is erop gericht half 2019, ter gelegenheid van 75 jaar Market Garden, het nieuwe museum te kunnen openen.

3.4.3 Toeristen weten dat je in onze gemeente huishulp op je vakantieadres kan krijgen.

Programmabegroting 2017:

We gaan dit bekend maken. (relatie met ambitie 3)

Stand van zaken voorjaar 2017:

De werkgroep 'zorgeloos op vakantie in het Rijk van Nijmegen' is van start gegaan. Met een aantal arrangementen en een communicatieplan laten we toeristen weten dat je ook met een kleine beperking en/of ondersteuning op vakantie kan in het Rijk van Nijmegen.

Stand van zaken najaar 2017:

We hebben een voucher van Rijk van Nijmegen 2025 ontvangen voor de start van de communicatiecampagne 'zorgeloos op vakantie in het Rijk van Nijmegen'. De arrangementen zijn bijna samengesteld. Uiterlijk in het eerste kwartaal van 2018 start de promotie hiervan. In het laatste kwartaal van 2017 bieden we in samenwerking met een zorgpartij aan toeristische ondernemers een workshop 'omgaan met dementie' aan.

3.5.1 We willen als gelijkwaardige partners omgaan met inwoners en ondernemers.

Programmabegroting 2017:

We willen op een andere manier gaan samenwerken, meer als partner. We ontwikkelen een nieuw samenwerkingsmodel waarin initiatiefnemers, inwoners en gemeente als gelijkwaardige partners met ruimtelijke projecten aan de slag gaan. (relatie met Ambitie 5)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Er is geen behoefte aan procesbeschrijvingen die ervoor zorgen dat we meer als partner opereren. Het gaat om de juiste klantgerichte houding. Om deze houding te verbeteren, pakken we de volgende zaken op: we bekijken vragen van een initiatiefnemer met een positieve houding. Voordat er sprake is van een formele aanvraag, gaan we in gesprek met initiatiefnemers om te kijken wat de mogelijkheden zijn. We hebben met de ODRN afspraken gemaakt, zodat de website van de ODRN de klant beter van dienst is. Ook hebben we aandacht gevraagd voor een meedenkende houding. Een trainee maakt een analyse van de samenwerking gemeente/politiek en ondernemers.

Stand van zaken najaar 2017:

De website van de ODRN heeft inmiddels een eerste verbeterslag ondergaan. Daarnaast zijn we met de ODRN in overleg op welke wijze we binnen de dienstverlening van de ODRN meer ruimte kunnen maken voor vooroverleg en afstemming voorafgaand aan het formele traject, zodat er een 'ja, tenzij' houding ontstaat. De trainee rondt de analyse dit najaar af. Onze relatie met de ondernemers hebben we versterkt door werkbezoeken, deelname aan netwerkbijeenkomsten en het organiseren van een bedrijvendag op 23 oktober.

3.5.2 Samen met ondernemers, initiatiefnemers en bewoners gaan we experimenteren met de nieuwe Omgevingswet.

Programmabegroting 2017:

In 2018 wordt de Omgevingswet ingevoerd. We bereiden ons voor op de Omgevingswet door oude bestemmingsplannen om te zetten in bestemmingsplannen met een verbrede reikwijdte (bestemmingsplan plus). In deze bestemmingsplannen plus worden alle zaken uit uw omgeving (zoals woningen, verkeer, milieu, water, monumenten, etc) in één plan samengebracht. Zo krijg je makkelijker overzicht van de geldende regels in een bepaald gebied. We maken twee 'bestemmingsplannen plus'. (relatie met ambitie 5)

Stand van zaken voorjaar 2017:

We gaan ons voorbereiden op de Omgevingswet door 4 omgevingsplannen (bestemmingsplannen +) te maken: Ooijse Graaf, Reiner van Ooiplein, De Horst en Vijverhof. Deze pilots zijn nu in voorbereiding. We bekijken of we de pilots Reiner van Ooiplein en De Horst kunnen combineren met de kernagenda's die we ook voor die dorpen moeten opstellen. Dit resultaat heeft een dwarsverband met resultaat 2.3.1 en 2.3.2.

Stand van zaken najaar 2017:

We vliegen ieder project anders aan, zodat we uit de verschillende wijzen van aanpak optimaal lering kunnen trekken. Het projectplan voor de projecten Ooijse Graaf en Vijverhof zijn vastgesteld en in uitvoering. Er is inderdaad besloten om de projecten De Horst en Reiner van Ooiplein te combineren met kernagenda's voor De Horst en Ooij. Het college stelt het projectplan voor De Horst dit najaar vast. Het project Reiner van Ooiplein start in 2018.

3.6.1 We helpen woningzoekenden die niet zelf een huis kunnen vinden.

Programmabegroting 2017:

We maken afspraken met de woningcorporaties over het bouwen en verkopen van huurwoningen. We nemen een besluit over het al of niet verstrekken van startersleningen. (relatie met ambitie 1)

Stand van zaken voorjaar 2017:

We hebben het voornemen om startersleningen te verstrekken opgenomen in de concept Woonagenda. De concept Woonagenda komt dit voorjaar in de raad en wordt na de zomer vastgesteld. In de Woonagenda staat ook het gewenste woningbouwprogramma. Na vaststelling kunnen we het bouwen en verkopen van huurwoningen bespreken met de corporaties. Daar maken we dit najaar ook weer prestatieafspraken mee.

Stand van zaken najaar 2017:

De Woonagenda Berg en Dal 2017 – 2025 is vastgesteld. Hierin is opgenomen dat de gemeente duurzaamheids-, blijvers- en startersleningen gaat verstrekken. Dit najaar wordt de regeling voor de starters- en blijverslening aan de raad aangeboden. Verder is er een gezamenlijk traject gestart met de corporaties Waardwonen en Oosterpoort, de huurdersbelangenverenigingen Woonbelang en Millingen aan de Rijn en met de gemeente Heumen om tot gezamenlijke meerjarenafspraken te komen voor de periode 2018-2021. De meerjarenafspraken geven een richting aan, die geconcretiseerd worden in jaarlijks af te spreken prestatieafspraken. Deze meerjaren- en jaarlijkse prestatieafspraken worden in november 2017 afgerond.

3.6.2 We zorgen voor extra woningen voor vluchtelingen.

Programmabegroting 2017:

De gemeente moet jaarlijks een aantal vluchtelingen met verblijfsvergunning een woning geven. Het aantal vluchtelingen is de afgelopen jaren sterk toegenomen. Hierdoor zijn er te weinig huurwoningen. De gemeente kijkt daarom of er andere gebouwen voor bewoning geschikt kunnen worden gemaakt of dat er extra sociale huurwoningen bij komen. (relatie met ambitie 1)

Stand van zaken voorjaar 2017:

We hebben de taakstelling van 88 te huisvesten statushouders in 2016 gehaald. Er zijn nog twee projecten in voorbereiding voor (tijdelijke) uitbreiding van huurwoningen voor statushouders. Dit zijn de Muntberg en pastorie Leuth.

Stand van zaken najaar 2017:

Door de sterke terugval in het aantal te huisvesten statushouders hebben we in goed overleg met de eigenaar Pluryn het project Muntberg laten vervallen. Door de ligging buiten de bebouwde kom scoorde deze locatie slechter dan de pastorie van Leuth. De voorbereidingen voor verbouwing van de pastorie zijn vergevorderd. De omgevingsvergunning is verleend en de verbouwing wordt voorbereid. Eind dit jaar verwachten we er statushouders te kunnen huisvesten. Inmiddels hebben we niet alleen voldaan aan de taakstelling van de 1e helft van 2017, maar ook de in voorgaande jaren opgelopen achterstand volledig ingelopen.

3.6.3. De woningen in Berg en Dal zijn van goede kwaliteit. Mensen kunnen goed wonen en blijven wonen, ook als ze hulp nodig hebben.

Programmabegroting 2017:

De afgelopen 20 jaar is dit vooral bereikt door kwalitatief slechte woningen te slopen en nieuwe woningen terug te bouwen. De komende jaren stimuleren we het aanpassen van bestaande woningen aan de nieuwe eisen van de tijd en geven we voorlichting. Woningen worden in principe tijdloos, doordat ze energiezuinig worden gemaakt en aanpasbaar voor bewoners die in de toekomst hulp (dat kan op fysiek en psychisch vlak zijn) nodig zouden kunnen hebben. (relatie met ambitie 4)

Stand van zaken voorjaar 2017:

We hebben prestatieafspraken gemaakt met de corporaties Oosterpoort en Waardwonen over het energiezuinig en levensloopbestendig maken van bestaande huurwoningen. We stellen een duurzaamheidslening in voor particuliere woningeigenaren, huurders en verenigingen die hun huis willen verduurzamen. Ook denken we na over een blijverslening voor particuliere woningeigenaren die hun woning levensloop bestendig willen maken.

Stand van zaken najaar 2017:

In de vastgestelde Woonagenda Berg en Dal 2017 – 2025 is opgenomen dat de gemeente duurzaamheids-, blijvers- en startersleningen gaat verstrekken. Inmiddels heeft de raad de duurzaamheidsregeling vastgesteld. Dit najaar worden ook de regelingen voor de starters- en blijversleningen aan de raad aangeboden, waarna nog dit jaar alle drie de regelingen in werking treden.

3.7.1 Het energieverbruik van de gemeente zelf wordt meer opgewekt uit duurzame energie.

Programmabegroting 2017:

We besparen in 2017 3 tot 5 % op onze CO2 uitstoot van onze eigen gebouwen. Dit doen we door energie te besparen en zelf zoveel mogelijk duurzame energie op te wekken door bijvoorbeeld zonnepanelen op de daken te leggen. Binnen 7 jaar is 50% tot 80% van alle elektriciteit die de gemeente zelf gebruikt duurzaam opgewekt in onze regio. Wat we nog niet regionaal duurzaam opwekken en nog moeten kopen, mag vanaf 2018 alleen nog maar Nederlandse groene stroom zijn. (relatie met ambitie 4)

Stand van zaken voorjaar 2017:

We verbeteren en optimaliseren onze verwarmingssystemen in de gemeentelijke gebouwen. Hierdoor gaan we 10-15% minder gas verbruiken. We maken het zwembad De Lubert duurzamer (isoleren en zonnepanelen). De aanbesteding om in de regio duurzame energie op te wekken loopt op schema. Medio 2017 wordt bekend welke partij onze duurzame energie gaat opwekken. Ook wordt er een kansencarta duurzame energie opgesteld in samenspraak met inwoners en raad.

Stand van zaken najaar 2017:

De Groene Stroomfabriek levert vanaf 2018 ons gemeentelijk verbruik aan elektriciteit. Zij gaan ervoor zorgen dat onze elektriciteit hier in de regio duurzaam wordt opgewekt. Daarvoor worden de duurzame opwekprojecten uitgebreid. De eerste fase van de kansencarta duurzame energie is bijna klaar. In het eerste kwartaal 2018 wordt met de diverse stakeholders gesproken om tot een gedragen kansencarta te komen. Er wordt gewerkt aan een voorstel om het aantal zonnepanelen op het gemeentehuis uit te breiden.

3.7.2 We houden met onze gemeentelijke inkoop rekening met het milieu

Programmabegroting 2017:

We willen zo duurzaam mogelijk inkopen. We gaan een doel (streefpercentage) hiervoor vaststellen. We schaffen een volledig elektrische auto aan die gebruikt wordt voor gemeentelijke dienstreizen. (relatie met ambitie 4)

Stand van zaken voorjaar 2017:

We hebben nieuw inkoopbeleid vastgesteld: bij een aanbesteding van € 50.000,- moeten we duurzaam inkopen toepassen. We hebben oplaadpunten voor elektrische auto's aangelegd. Er zijn 2 elektrische auto's voor bijvoorbeeld dienstreizen geleverd.

Stand van zaken najaar 2017:

We zijn verder gegaan met het professionaliseren van ons inkoopbeleid, door bijvoorbeeld de Planning&Control-cyclus te monitoren, inkoopvoorwaarden te ontwikkelen voor ICT, instrumenten te ontwikkelen voor de toepassing van social return en het verzamelen van marktkennis. We richten momenteel een contractbeheersysteem in. We bereiden een aanbestedingskalender voor en zijn bezig met het ontwikkelen van werksjablonen voor het inkoopproces. Ook willen we accountgesprekken gaan voeren met MT-leden of afgevaardigden daarvan.

3.8.1 Het gemeentebestuur wil meer contact met inwoners

Programmabegroting 2017:

Dat doen we door zichtbaar aanwezig te 'besturen'. We organiseren drie themabijeenkomsten van de gemeenteraad en college op locatie. We organiseren voor nieuwe inwoners een kennismakingsdag. We brengen nieuws bij de mensen thuis via sociale media. (relatie met ambitie 5)

Stand van zaken voorjaar 2017:

De kennismakingsdag voor nieuwe inwoners staat gepland voor mei 2017. We twitteren en gebruiken onze Facebookpagina regelmatig. Het college is volop vertegenwoordigd bij evenementen en activiteiten.

Stand van zaken najaar 2017:

Raad en college gaan regelmatig op locatie in gesprek met inwoners over zaken die in onze samenleving spelen. Collegeleden zijn aanwezig bij evenementen, inwonersinitiatieven en activiteiten. Het aantal volgers van de gemeentelijke Facebookpagina groeit.

3.8.2 De gemeente laat zien wat ze doet.

Programmabegroting 2017:

We willen de gemeente op een positieve manier in het nieuws brengen. Successen die we samen met inwoners bereiken, mogen gevierd worden. (relatie met ambitie 5).

Stand van zaken voorjaar 2017:

We hebben diverse projecten (o.a. Herwendaal en de Lichtjesavond) positief in het nieuws gebracht. Alert zijn op successen is ook een bewustwordingsproces. We zijn hierin nog groeiende.

Stand van zaken najaar 2017:

We laten via Facebook en andere mediakanalen steeds meer zien wat we doen en bereiken. We brengen steeds meer voorbeelden van nieuwe samenwerking tussen inwoners en gemeente in beeld.

3.8.3 Wij brengen reisdocumenten ook bij inwoners thuis.

Programmabegroting 2017:

Als het ministerie van Binnenlandse Zaken een aantal wijzigingen in de paspoortwet heeft doorgevoerd, wordt het voor iedere gemeente mogelijk om reisdocumenten thuis of op het werk te laten bezorgen. (relatie met ambitie 5)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Pakken we in de tweede helft van 2017 op.

Stand van zaken najaar 2017:

Het is nu wettelijk toegestaan om reisdocumenten thuis of op het werk te bezorgen. De bezorgingskosten zijn minstens € 10,-. Uit een onderzoek van Ecorys blijkt dat 69% van de ondervraagde burgers gebruik zouden willen maken van het thuisbezorgen van een reisdocument, maar slechts 2 % is bereid is om hier tenminste € 10,- voor te betalen. Wij kiezen er daarom voor eerst wat meer (positieve) ervaring uit het land te horen voordat we deze dienst voor onze inwoners gaan opzetten en aanbieden.

3.8.4 Inwoners kunnen digitale aangifte van geboorte, huwelijk, overlijden en verhuizingen 24/7 online en op een eenvoudige manier doorgeven.

Programmabegroting 2017:

Via de website van de gemeente Berg en Dal kunnen inwoners zelf hun aangifte regelen. We maken onze formulieren makkelijker leesbaar voor mensen die niet goed kunnen lezen, zodat iedereen de formulieren goed kan invullen. (relatie met ambitie 5)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Pakken we in de tweede helft van 2017 op.

Stand van zaken najaar 2017:

Het is nu mogelijk om online een geboorte en (per oktober) een aanvraag voor een huwelijk door te geven. De al bestaande digitale productenlijst is dit jaar ook uitgebreid met: - een verhuizing van een minderjarig kind doorgeven zonder zelf te verhuizen; - een vermissing van een reisdocument doorgeven; - inschrijven voor het bedrijvenregister van Berg en Dal; - als vereniging of organisatie subsidie aanvragen; - vragen en verzoeken indienen bij het aanvragen voor subsidie voor toerisme.

3.8.5 We willen dat onze inwoners en ondernemers tevreden zijn over onze dienstverlening.

Programmabegroting 2017:

We meten de klanttevredenheid met de monitor "waarstaatjegemeente.nl". Onze gemeente scoorde in 2016 gemiddeld een 6,7 voor de algehele dienstverlening aan inwoners. De ambitie nu is om elk jaar hoger te scoren. Voor ondernemers volgen we de monitor MKB-vriendelijkste gemeente. Onze gemeente scoorde in 2015 gemiddeld een 6,5. Ook hier is de ambitie om elk jaar hoger te scoren.

Stand van zaken voorjaar 2017:

Wordt in tweede helft van 2017 duidelijk.

Stand van zaken najaar 2017:

Het onderzoek naar de telefonische bereikbaarheid eerder dit jaar liet een slecht resultaat zien. Er is een plan van aanpak in uitvoering dat op alle niveaus en terreinen (technisch, organisatorisch, instructie en discipline) verbeteringen doorvoert. Een nieuwe meting begin 2018 moet aantonen dat de bereikbaarheid voor onze inwoners terug is op een zeer acceptabel niveau.

3.9.1 De gemeente neemt naar haar inwoners en ondernemers de "ja, tenzij" houding aan.

Programmabegroting 2017:

Hiermee wordt benadrukt dat de gemeente bereid is om mee te werken aan initiatieven van inwoners. We kijken hoe het wel kan of hoe we het anders kunnen doen. (relatie met ambitie 5)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Zie 3.5.1.

Stand van zaken najaar 2017:

Zie 3.5.1.

3.9.2 Wij bewaken de regels die we met elkaar hebben afgesproken in deze gemeente.

Programmabegroting 2017:

Eind 2016 hebben wij het nieuwe toezicht- en handhavingsbeleid vastgesteld. We willen onze mensen inzetten waar dit het meest nodig is. Accent ligt nu op veiligheid in bijvoorbeeld zorginstellingen en bij permanente bewoning van recreatiewoningen.

Stand van zaken voorjaar 2017:

Het integraal Toezicht- en handhavingsbeleidsplan gemeente Berg en Dal 2017-2022 leggen we op 25 juni 2017 ter vaststelling aan de raad voor.

Stand van zaken najaar 2017:

Het integraal Toezicht- en handhavingsbeleid is in juni 2017 door de gemeenteraad vastgesteld. Dit beleid is gericht op de inzet van toezicht en handhaving waar dit het meest nodig is. Het accent op veiligheid is gelegd door de brandveiligheid van zorginstellingen, scholen en kinderdagverblijven projectmatig aan te pakken. We hebben een gestructureerd beeld van de inzet van onze boa's. We bekijken hoe we onze boa's in 2018 effectief en efficiënt kunnen inzetten.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Exploitatie	Rekening 2016	Raming 2017 Primair	Raming 2017na VJN	Mutatie t/m NJN	Raming 2017 na NJN
Lasten	-12.022	-5.671	-6.147	-992	-7.139
Baten	6.350	1.802	1.764	571	2.336
Totaal programma	-5.671	-3.869	-4.383	-421	-4.804

Bedragen x € 1.000

Exploitatie	Rekening 2016	Raming 2017 Primair	Raming 2017na VJN	Mutatie t/m NJN	Raming 2017 na NJN
Lasten					
Bestuur	-1.669	-1.271	-1.288	30	-1.258
Burgerzaken	-1.326	-749	-749	-10	-759
Economische havens en waterwegen	-3	-3	-3	0	-3
Openbaar vervoer	-100	-64	-64	-14	-78
Economische ontwikkeling	-173	-37	-150	10	-140
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-124	0	0	6	6
Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	-48	-44	-84	0	-84
Economische promotie	-357	-269	-394	-55	-449
Musea	-48	-44	-50	-674	-723
Arbeidsparticipatie	-1.826	-1.583	-1.492	-129	-1.621
Ruimtelijke ordening	-607	-371	-371	0	-371
Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	-4.312	-36	-36	-13	-49
Wonen en bouwen	-1.428	-1.202	-1.467	-143	-1.610
Totaal Lasten	-12.022	-5.671	-6.147	-992	-7.139
Baten					
Bestuur	53	0	0	122	122
Burgerzaken	693	793	793	0	793
Economische havens en waterwegen	11	10	10	0	10
Openbaar vervoer	13	12	12	0	12
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0

Fysieke bedrijfsinfrastructuur	118	0	0	-6	-6
Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	30	34	65	0	65
Economische promotie	306	253	253	41	294
Arbeidsparticipatie	254	24	24	72	96
Ruimtelijke ordening	60	48	48	0	48
Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	4.345	250	0	244	244
Wonen en bouwen	467	378	559	98	657
Totaal Baten	6.350	1.802	1.764	571	2.336
Totaal programma	-5.671	-3.869	-4.383	-421	-4.804

Toelichting verschillen Voorjaarsnota - Najaarsnota

In onderstaande tabel zijn de mutaties op dit programma weergegeven. Daaronder zijn de diverse besluiten/ mutaties na de Voorjaarsnota toegelicht.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Datum	2017	Invest.
Besluitvorming raad			
1e begrotingswijziging	3-nov-16	-22	-
Invoering BIZ (BedrijfsInvesteringsZone) Centrum Groesbeek	24-nov-16	-4	-
Economische visie Berg en Dal 2017-2021: Hier wordt gewerkt!	9-mrt-17	-96	-
Kadernota Toerisme: Van trots naar topbestemming	9-mrt-17	-100	-
Budgetoverheveling 2016	20-apr-17	-211	-
Inzet maat- en meerwerk reïntegratieactiviteiten	15-dec-16	201	-
Voorjaarsnota 2017	15-jun-17	-282	-
Actualisatie grondexploitaties 2017	15-jun-17	-	-
Jaarstukken 2016	15-jun-17	-757	-
Orientalis, investeringsbijdrage	13-jul-17	-34	-
Totaal besluitvorming raad		-1.305	-

Overige wijzigingen

Bijdrage diverse samenwerkingsverbanden		33	-
Liquidatie GR Stadsregio Arnhem-Nijmegen		122	-
Openbaar vervoer		-14	-
Opbrengst Toeristenbelasting		41	-
Bijdrage MGR		-18	-
Statushouders		-37	-
Grondexploitatie locatie Hubertushof Ooij		300	-

Bijdrage ODRN	-143	-
Leges omgevingsvergunningen	98	-
Diverse kleine verschillen	-12	-

Totaal overige wijzigingen	370	-
-----------------------------------	------------	----------

Totaal mutaties programma 3	-935	-
------------------------------------	-------------	----------

Actualisatie grondexploitaties 2017

In juni 2017 heeft de gemeenteraad de geactualiseerde grondexploitaties vastgesteld. Dit besluit is verwerkt in de begroting 2017. De mutaties in de voorziening exploitatietekort grondexploitaties zijn verwerkt bij de jaarrekening 2016 in het boekjaar 2016.

Jaarstukken 2016

Bij het vaststellen van de jaarrekening 2016 heeft de gemeenteraad besloten om de budgetten voor toeristische bebording (€ 55.000), aanpassingen hoofdgebouw Orientalis (€ 50.000), bijdrage ISV-project Schoolstraat/ Jan Arntzstraat Kekerdomein (€ 61.500) en subsidie voor het Nationaal Bevrijdingsmuseum (€ 590.000) over te hevelen naar 2017. Deze budgetoverheveling is deels gedekt uit de reserve lopende projecten (€ 166.500) en deels uit de algemene reserve (€ 590.000). Zie ook programma Ons geld.

Orientalis, investeringsbijdrage

In juli 2017 heeft de raad besloten om aan Museumpark Orientalis een investeringsbijdrage toe te kennen van € 20.000 voor renovatie en € 13.500 voor het opstellen van een businessplan. De totale bijdrage dekken we uit de algemene reserve. Op dit programma leidt dit tot een nadeel van € 33.500. Per saldo heeft deze mutatie geen invloed op het begrotingssaldo. Zie ook programma Ons geld.

Bijdrage diverse samenwerkingsverbanden

De raming van de bijdrage aan de MGR Rijk van Nijmegen voor bestuursondersteuning is lager dan verwacht. Deze bijdrage is in de begroting 2018 ook lager geraamd. Daarnaast is de bijdrage aan de gemeente Arnhem voor bezwaar en beroep voor urgentieverklaringen afgeramd. Deze verantwoordt we op het taakveld wonen binnen het beschikbare budget. Per saldo leiden deze mutaties tot een voordeel van € 32.500.

Liquidatie GR Stadsregio Arnhem-Nijmegen

De Gemeenschappelijke Regeling Stadsregio Arnhem Nijmegen is opgeheven. Het liquidatiesaldo (eindafrekening) is uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten. Voor Berg en Dal betekent dit een bedrag van € 122.000.

Openbaar vervoer

We hebben hogere energie kosten door het elektriciteitsverbruik van de DRIS-panelen bij de bushaltes. Dit leidt tot extra kosten van € 14.000.

Opbrengst Toeristenbelasting

Op basis van de aangiften toeristenbelasting over het jaar 2016 verhogen we de raming van de opbrengst toeristenbelasting met € 41.000.

Bijdrage MGR

De MGR Rijk van Nijmegen heeft een begrotingswijziging opgesteld naar aanleiding van de tweede kwartaalrapportage. Dit leidt tot een hogere bijdrage voor het onderdeel Werkbedrijf

van € 18.000. Hiervoor ontvangen we eenzelfde bedrag via de algemene uitkering (programma Ons Geld). Per saldo heeft deze mutatie geen invloed op het begrotingssaldo.

Statushouders

We ontvangen een hogere rijksbijdrage voor begeleiding van vluchtelingen van € 72.000. Dit bedrag zetten we volledig in voor de integratie van de vluchtelingen door Stichting Vluchtelingenwerk en Forte Welzijn. Daarnaast ontvangen we in 2017 via de algemene uitkering een lagere vergoeding van € 89.000 voor de kosten in verband met verhoogde instroom van asielzoekers. Het aantal asielzoekers is minder dan eerder verwacht.

Van programma 1 (taakveld Inkomens- en bijstandsvoorziening) hevelen we een budget van € 126.000 over. Dit zetten we in voor diverse projecten die verband houden met de verhoogde asielinstream. Per saldo een nadelig effect op dit programma van € 37.000 (89.000-126.000).

Grondexploitatie locatie Hubertushof Ooij

De grondexploitatie, project Locatie Hubertushof Ooij, is afgesloten. Dit project sluit met een positief saldo van € 310.000. Met een voordeel van € 10.000 was al rekening gehouden in de begroting.

Bijdrage ODRN

Bij de voorjaarsnota 2017 is de raming van de bijdrage aan de ODRN bijgesteld op basis van het werkplan 2017. Dit plan is ook de basis van de ramingen in de begroting 2018. Uit de realisatie van 2017 blijkt dat de bijdrage van de ODRN hoger is dan aangegeven in het werkplan.

De oorzaken hiervan zijn:

- inwoners maken meer gebruik van vooroverleg;
- er zijn meer bouwvergunningen afgegeven dan geraamd (zie leges omgevingsvergunningen)
- er zijn veel bezwaar- en beroepsprocedures.

Leges omgevingsvergunningen

We hebben de raming van de opbrengsten van de leges voor omgevingsvergunningen bijgesteld. We verwachten op basis van de laatste gegevens dat we meer ontvangen dan de geraamde

€ 550.500 en stellen het budget met € 98.000 positief bij.

Diverse kleine verschillen

Dit betreft een aantal kleine mutaties dat per saldo leidt tot een nadeel van € 12.000.

Relevante beleidskaders

[Wet gemeenschappelijke regelingen](#)

De re-integratieverordening MGR

[Re-integratieverordening-rijk-van-nijmegen](#)

[Nadere-regels-en-beleidsregels-re-integratieverordening-participatiewet-mgr-rijk-van-nijmegen](#)

De financiële verordening MGR

Inkoopbeleid MGR

Het Werkbedrijf

[Inrichtingsplan-module-werkbedrijf
Werkzoekenden
Werkzoekenden/veelgestelde-vragen](#)

[Sociaal Maatschappelijke Visie 2015](#)

Sterke werkwoorden

Werk is de uitkomst

Visie document Millingen aan de Rijn, Ubbergen en Groesbeek

[Strategische visie Groesbeek 2015](#)

[Structuurvisie Groesbeek](#)

[Structuurvisie Millingen aan de Rijn](#)

[Structuurvisie Ubbergen](#)

[Economische Visie Hier wordt gewerkt](#)

[Kadernota Toerisme Van trots naar topbestemming](#)

[Integraal toezicht en handhavingsbeleid](#)

[Notitie grondexploitatie van de commissie BBV](#)

[Strategische agenda 2020 Euregio](#)

Ons geld

In dit programma geven wij onder meer aan:

- waar ons geld vandaan komt: overzicht van de algemene dekkingsmiddelen (inclusief treasury en reserves);
- hoeveel vennootschapsbelasting we verwachten te betalen;
- welk bedrag we voor onvoorzien hebben opgenomen in onze begroting.

Inleiding

Stand van zaken najaar 2017

Er zijn geen nieuwe ontwikkelingen over het programma Ons geld. Onderstaande link leidt naar de tekst van de begroting 2017. Onder het kopje financiën zijn wel mutaties opgenomen en verklaard.

[Programma Ons geld Programmabegroting 2017](#)

Doelen en resultaten

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

<i>Exploitatie</i>	<i>Rekening 2016</i>	<i>Raming 2017 Primair</i>	<i>Raming 2017na VJN</i>	<i>Mutatie t/m NJN</i>	<i>Raming 2017 na NJN</i>
Baten	68.338	61.143	62.959	1.287	64.246
Lasten	-13.175	-8.079	-8.337	-1.920	-10.256
Totaal programma	55.162	53.064	54.622	-633	53.989

Bedragen x € 1.000

<i>Exploitatie</i>	<i>Rekening 2016</i>	<i>Raming 2017 Primair</i>	<i>Raming 2017na VJN</i>	<i>Mutatie t/m NJN</i>	<i>Raming 2017 na NJN</i>
Lasten					
Treasury	-5.957	-5.119	-5.119	101	-5.018
OZB woningen	-345	-252	-252	0	-252
OZB niet-woningen	0	-117	-117	0	-117
Belastingen overig	0	0	0	0	0
Algem. uitk. en ov. uitk. gem.fonds	-10	-13	-13	0	-13
Overige baten en lasten	-37	-343	-145	114	-31
Mutaties reserves	-6.825	-2.235	-2.691	-2.134	-4.825
Totaal Lasten	-13.175	-8.079	-8.337	-1.920	-10.256
Baten					
Treasury	7.953	6.122	6.134	-78	6.057
OZB woningen	3.322	3.406	3.406	0	3.406
OZB niet-woningen	1.659	1.668	1.668	0	1.668
Belastingen overig	1	1	1	0	1
Algem. uitk. en ov. uitk. gem.fonds	49.564	48.232	48.185	410	48.595
Mutaties reserves	6.732	1.714	3.355	1.828	5.184

Resultaat rekening van baten en lasten	-893	0	210	-874	-664
Totaal Baten	68.338	61.143	62.959	1.287	64.246
Totaal programma	55.162	53.064	54.622	-633	53.989

Bedragen x € 1.000

<i>Exploitatie</i>	<i>Rekening 2016</i>	<i>Raming 2017 Primair</i>	<i>Raming 2017 na VJN</i>	<i>Mutatie t/m NJN</i>	<i>Raming 2017 na NJN</i>
--------------------	--------------------------	------------------------------------	-----------------------------------	----------------------------	-----------------------------------

Lasten

Treasury

Treasury/Langlopende leningen	-1.098	-919	-919	0	-919
Treasury/Kortlopende leningen	-1	-20	-20	10	-10
Treasury/Beleggingen	-9	-5	-5	0	-5
Treasury/Kapitaallasten	-4.849	-4.176	-4.176	91	-4.085

Onroerend Zaakbelasting (OZB) woningen

OZB woningen/Belasting	-345	-252	-252	0	-252
------------------------	------	------	------	---	------

Onroerend Zaakbelasting (OZB) niet-wonin

OZB niet-woningen/Belasting	0	-117	-117	0	-117
-----------------------------	---	------	------	---	------

Overige belastingen

Overige bel./Baatbelasting	0	0	0	0	0
----------------------------	---	---	---	---	---

Algemene uitkering en gemeentefonds

Uitk.gemeentefonds/Algemeen	-10	-13	-13	0	-13
-----------------------------	-----	-----	-----	---	-----

Overige baten en lasten

Overige baten en lasten/Alg.	-37	-343	-145	114	-31
------------------------------	-----	------	------	-----	-----

Mutaties reserves

Mutaties reserves/Algemeen	-6.825	-2.235	-2.691	-2.134	-4.825
----------------------------	--------	--------	--------	--------	--------

Totaal Lasten	-13.175	-8.079	-8.337	-1.920	-10.256
----------------------	----------------	---------------	---------------	---------------	----------------

Baten

Treasury

Treasury/Langlopende leningen	2.246	1.294	1.293	-912	381
Treasury/Kortlopende leningen	21	10	11	24	35
Treasury/Beleggingen	162	178	190	23	213
Treasury/Kapitaallasten	5.524	4.640	4.640	788	5.428

Onroerend Zaakbelasting (OZB) woningen

OZB woningen/Belasting	3.322	3.406	3.406	0	3.406
------------------------	-------	-------	-------	---	-------

Onroerend Zaakbelasting (OZB) niet-wonin

OZB niet-woningen/Belasting	1.659	1.668	1.668	0	1.668
-----------------------------	-------	-------	-------	---	-------

Overige belastingen

Overige bel./Baatbelasting	1	1	1	0	1
----------------------------	---	---	---	---	---

Algemene uitkering en gemeentefonds

Uitk.gemeentefonds/Algemeen	49.564	48.232	48.185	410	48.595
-----------------------------	--------	--------	--------	-----	--------

Mutaties reserves

Mutaties reserves/Algemeen	6.732	1.714	3.355	1.828	5.184
<u>Resultaat baten en lasten</u>					
Resultaat baten en lasten/Alg.	-893	0	210	-874	-664
Totaal Baten	68.338	61.143	62.959	1.287	64.246
Totaal programma	55.162	53.064	54.622	-633	53.989

Toelichting verschillen Voorjaarsnota - Najaarsnota

In onderstaande tabel zijn de mutaties op dit programma weergegeven. Daaronder zijn de diverse besluiten/ mutaties na de Voorjaarsnota toegelicht.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Datum	2017	Invest.
Besluitvorming raad			
1e begrotingswijziging	3-nov-16	358	-
Invoering BIZ (BedrijfsInvesteringsZone) Centrum Groesbeek	24-nov-16	4	-
Meerjarig onderhoudsplan kunst en oorlogsmonumenten	9-mrt-17	40	-
Economische visie Berg en Dal 2017-2021: Hier wordt gewerkt!	9-mrt-17	96	-
Kadernota Toerisme: Van trots naar topbestemming	9-mrt-17		
- werkbudget t.l.v. nieuw beleid		100	-
- dotatie reserve lopende projecten		-20	-
- dekking t.l.v. onvoorzien		10	-
Budgetoverheveling 2016	20-apr-17	551	-
Herinrichting/rioolvervanging Stekkenberg	20-apr-17	-631	-
Herinrichting Dorpsweide Groesbeek	20-apr-17	-	-
Voorjaarsnota 2017	15-jun-17	841	-
Energievisie gemeente Berg en Dal 2017-2020	15-jun-17	100	-
Jaarstukken 2016	15-jun-17	951	-
Orientalis, investeringsbijdrage	13-jul-17	34	-
Totaal besluitvorming raad		2.434	-

Overige wijzigingen

Dividenduitkering		23	-
Uitkering gemeentefonds		410	-
Stelpost nieuw beleid (onderdeel sociaal domein)		14	-
Reserve groen-blauwe diensten		-661	-
Dotatie algemene reserve		-23	-
Reserve lopende projecten		353	-
Dotatie Risicoreserve jeugd & Wmo		-378	-

Bijdrage Risicoreserve jeugd & Wmo	-48	-
Aanpassing gemeenschapshuis 't Zaalte	-58	-
Aanleg fietspad Biesseltsebaan	-475	-

Totaal overige wijzigingen	-843	-
-----------------------------------	-------------	----------

Totaal mutaties programma 4	1.591	-
------------------------------------	--------------	----------

Energievisie gemeente Berg en Dal 2017-2020

Op 15 juni 2017 heeft de raad de Energievisie gemeente Berg en Dal 2017-2020 vastgesteld. Voor de uitvoering van deze visie is jaarlijks een budget van € 100.000 beschikbaar. Dit bedrag is gedekt uit de stelpost nieuw beleid (zie programma Onze buurt).

Jaarstukken 2016

In juni 2017 heeft de raad de jaarrekening 2016 vastgesteld. Het restant van het voordelige saldo van de jaarrekening 2016 van € 342.000 is toegevoegd aan de reserve Jeugd & Wmo. Daarnaast is een bedrag van € 951.000 overgeheveld naar 2017. Op basis van reeds genomen besluiten is dit bedrag deels gedekt uit de algemene reserve (€ 742.000) en deels uit de reserve lopende projecten (€ 208.500). Zie ook de mutaties op de andere programma's.

Orientalis, investeringsbijdrage

In juli 2017 heeft de raad besloten om aan Museumpark Orientalis een investeringsbijdrage toe te kennen van € 20.000 voor renovatie en € 13.500 voor het opstellen van een businessplan. De totale bijdrage dekken we uit de algemene reserve. Op dit programma leidt dit tot een voordeel van € 33.500. Per saldo heeft deze mutatie geen invloed op het begrotingsaldo. Zie voor de raming van de uitgaaf programma Onze gemeente.

Dividenduitkering

We hebben over 2016 een hogere dividenduitkering ontvangen van de BNG en Vitens. De raming verhogen we met € 23.000.

Uitkering gemeentefonds

Op basis van de mei- en septembercirculaire 2017 stellen we de algemene uitkering bij met € 410.000 positief. Hiervan heeft € 253.000 betrekking op de hogere uitkering voor het sociaal domein en € 88.000 op de lagere uitkering voor de verhoogde instroom asielzoekers. Zie ook de mutaties op programma Inwoner en Onze gemeente.

Stelpost nieuw beleid

Het college heeft besloten om tot eind 2017 extra in te zetten op jeugdwerk in de Maddogs. De extra kosten van € 14.000 dekken we uit de post nieuw beleid (onderdeel sociaal domein). Op dit programma leidt dit tot een voordeel van € 14.000. Per saldo heeft deze mutatie geen invloed op het begrotingsaldo. Zie voor raming van de uitgaaf programma Inwoner.

Reserve Groenblauwe diensten

De subsidie van de provincie Gelderland voor de Groenblauwe diensten van de voormalige gemeente Groesbeek is afgerekend. Dit bedrag voegen we toe aan de reserve Groenblauwe diensten om de jaarlijkse beheersvergoedingen te kunnen voldoen. Het gaat om een bedrag van € 661.000. Op dit programma leidt dit tot een nadeel. Per saldo heeft deze mutatie geen invloed op het begrotingsaldo. Zie ook programma Onze buurt.

Dotatie algemene reserve

Als gevolg van een hogere stand dan geraamd per 1 januari 2017, is de dotatie van de rente aan de algemene reserve per saldo € 23.000 hoger.

Reserve lopende projecten

Het overschot van 2015 voor de huishoudelijke hulptoelage (HHT) hebben we in de reserve lopende projecten gestort. Het overschot van 2016 is in de risicoreserve Jeugd & Wmo gestort. We hevelen het bedrag van 2015 (€ 353.000) nu ook over naar de risicoreserve Jeugd & Wmo.

Dotatie Risicoreserve Jeugd & Wmo

In 2015 en 2016 is een rijksbijdrage ontvangen voor de huishoudelijke hulptoelage (HHT). Hier hebben weinig mensen een beroep op gedaan. Voor 2016 zijn de niet bestede middelen toegevoegd aan de risicoreserve Jeugd & Wmo. Voor 2015 hebben we het overschot van € 353.000 gestort in de reserve lopende projecten. We hevelen dit bedrag nu over naar de risicoreserve Jeugd & Wmo.

Daarnaast heeft de eindafrekening HHT 2015/ 2016 plaatsgevonden. Het restant bedrag van € 24.500 storten we ook in de risicoreserve Jeugd & Wmo. Zie ook de toelichting op programma Inwoner.

Bijdrage Risicoreserve Jeugd & Wmo

We verwachten dat de uitgaven voor Jeugd & Wmo per saldo € 48.000 lager zijn dan begroot. Hierdoor is de aanwending van de risicoreserve Jeugd & Wmo in 2017 lager. Dat leidt op dit programma tot een nadeel van € 48.000. Zie ook de toelichtingen op de programma's Inwoner en Onze gemeente.

Aanpassing gemeenschapshuis 't Zaalte

De raad heeft op 13 juli 2017 ingestemd met het beschikbaar stellen van een aanvullende investeringsbijdrage van € 198.000 voor de aanpassing van het gemeenschapshuis 't Zaalte ten laste van de algemene reserve. Het bedrag uit de algemene reserve is overgeheveld naar de bestemmingsreserve kapitaallasten. Deze bijdrage moeten we volgens de gewijzigde boekhoudvoorschriften als een investeringskrediet beschouwen. In onze exploitatie hadden we al een budget van € 58.000 voor de sloopkosten van een bijgebouw geraamd. Dit bedrag ramen we nu af (zie programma Onze buurt) en storten we in de bestemmingsreserve kapitaallasten. Tegelijk verhogen we het investeringskrediet. De jaarlijkse kapitaallasten van deze gehele investering dekken we nu door jaarlijkse vrijval van deze reserve. Per saldo heeft deze wijziging geen effect op het exploitatiesaldo.

Aanleg fietspad Biesseltsebaan

Er is geld beschikbaar gesteld (€ 950.000) voor de aanleg van een fietspad langs de Biesseltsebaan. De provincie Gelderland heeft een subsidie van € 475.000 toegekend. Het restantbedrag (€ 475.000) dekken we uit de voorziening wegen. Omdat de investering geactiveerd moet worden, storten we dit bedrag in de reserve dekking kapitaallasten. Daarmee dekken we de jaarlijkse kapitaallast af. Het effect op het begrotingssaldo is € 0. Zie ook programma Onze buurt.

Relevante beleidskaders

[BBV \(Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten\)](#)

[Notitie rente van de commissie BBV](#)

[Notitie overhead van de commissie BBV](#)

[Notitie riolering van de commissie BBV](#)

[Notitie waardering vastgoed van de commissie BBV](#)

[Financiële verordening Groesbeek 2017 \(art. 212 GW\)](#)

[Controleverordening Groesbeek 2015 \(art. 213 GW\)](#)

[Belastingverordeningen gemeente Berg en Dal](#)

[Budgethoudersregeling Groesbeek 2015](#)

[Nota inkoopbeleid Berg en Dal 2016](#)

Financieringsstatuut

[Nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing Groesbeek 2015](#)

[Financiële verhoudingswet](#)

Overhead

Vanaf 2017 worden de overheadkosten apart in de begroting verwerkt. Het gaat hier om kosten die te maken hebben met de ondersteuning van de organisatie.

Inleiding

Stand van zaken najaar 2017

Er zijn geen nieuwe ontwikkelingen over het programma Overhead. Onderstaande link leidt naar de tekst van de begroting 2017. Onder het kopje financiën zijn wel mutaties opgenomen en verklaard.

[Programma Overhead Programmabegroting 2017](#)

Doelen en resultaten

**Tabel: Ramingen
overhead 2017**

<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Overhead	Bedrag 2017
1. Loonkosten overhead	-5.413
2. ICT-kosten	-1.912
3. Huisvestingskosten	-593
4. Uitbestedingskosten bedrijfsvoering	-773
Totaal	-8.691
Toerekening aan projecten/grondexploitatie	734
Overhead ten laste van exploitatie	-7.957

Wat mag het kosten?

<i>Bedragen x € 1.000</i>					
<i>Exploitatie</i>	<i>Rekening 2016</i>	<i>Raming 2017 Primair</i>	<i>Raming 2017na VJN</i>	<i>Mutatie t/m NJN</i>	<i>Raming 2017 na NJN</i>
Lasten	-1.513	-7.957	-7.985	29	-7.956
Baten	19	0	0	0	0
Totaal programma	-1.494	-7.957	-7.985	29	-7.956

<i>Bedragen x € 1.000</i>					
<i>Exploitatie</i>	<i>Rekening 2016</i>	<i>Raming 2017 Primair</i>	<i>Raming 2017na VJN</i>	<i>Mutatie t/m NJN</i>	<i>Raming 2017 na NJN</i>
Lasten					
Overhead	-1.513	-7.957	-7.985	29	-7.956
Totaal Lasten	-1.513	-7.957	-7.985	29	-7.956

Baten

Overhead	19	0	0	0	0
Totaal Baten	19	0	0	0	0
Totaal programma	-1.494	-7.957	-7.985	29	-7.956

Bedragen x € 1.000

Exploitatie	Rekening 2016	Raming 2017 Primair	Raming 2017 na VJN	Mutatie t/m NJN	Raming 2017 na NJN
-------------	------------------	---------------------------	--------------------------	--------------------	--------------------------

Lasten

Ondersteuning organisatie

Overhead/Algemeen	-1.513	-7.957	-7.985	29	-7.956
Totaal Lasten	-1.513	-7.957	-7.985	29	-7.956

Baten

Ondersteuning organisatie

Overhead/Algemeen	19	0	0	0	0
Totaal Baten	19	0	0	0	0

Totaal programma	-1.494	-7.957	-7.985	29	-7.956
-------------------------	---------------	---------------	---------------	-----------	---------------

Toelichting verschillen Voorjaarsnota - Najaarsnota

In onderstaande tabel zijn de mutaties op dit programma weergegeven. Daaronder zijn de diverse besluiten/ mutaties na de Voorjaarsnota toegelicht.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Datum	2017	Invest.
Besluitvorming raad			
1e begrotingswijziging	3-nov-16	31	-
Budgetoverheveling 2016	20-apr-17	-99	-
Voorjaarsnota 2017	15-jun-17	40	-
Totaal besluitvorming raad		-28	-
Overige wijzigingen			
Advieskosten windmolens Reichswald		-38	-
Bedrijfsvoering		67	-
Totaal overige wijzigingen		29	-
Totaal mutaties Programma Overhead		1	-

Advieskosten windmolens

In 2016 hebben we ons uitgesproken tegen de windmolens in Kranenburg. Hiervoor hebben we ook in 2017 diverse kosten gemaakt voor extern advies. Daarom hogen we het budget advieskosten op met € 37.500.

Bedrijfsvoering

Actualisatie van de kosten van de bedrijfsvoering levert in totaal een voordeel op van € 67.000. Dit bedrag is met name veroorzaakt door:

- detachering van een medewerker
- opbrengst inruil van diverse voertuigen van de buitendienst
- lagere energiekosten

Relevante beleidskaders

[BBV \(Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten\)](#)

[Notitie overhead van de commissie BBV](#)

Paragrafen

In de najaarsnota rapporteren we niet over de paragrafen. De meest recente informatie over de inhoud van de paragrafen vindt u in de Programmabegroting 2017, de Voorjaarsnota 2017 en de Programmabegroting 2018. Bij de Jaarrekening 2017 actualiseren we de paragrafen weer.

Wij kennen de volgende paragrafen:

Paragraaf Lokale Heffingen

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Paragraaf Financiering

Paragraaf Bedrijfsvoering

Paragraaf Verbonden Partijen

Paragraaf Grondbeleid

Financiële begroting

Overzicht baten en lasten

In onderstaande tabel vindt u een overzicht van de baten en lasten per programma en de algemene dekkingsmiddelen. Dit levert een raming op van het saldo van de rekening van baten en lasten. Vervolgens zijn een aantal toevoegingen en onttrekkingen uit de reserves geraamd. Dit resulteert in het resultaat van de rekening van baten en lasten.

Bedragen x € 1.000

Programma	Begroting 2017 Primair Saldo	Begroting 2017 na VJN Saldo	Mutaties tot NJN Saldo	Mutaties NJN Saldo	Begroting 2017 na NJN Saldo
Programma 1: Inwoner	-29.911	-31.135	-134	-244	-31.514
Programma 2: Onze buurt	-11.326	-11.119	-159	1.562	-9.716
Programma 3: Onze gemeente	-3.869	-4.383	-791	370	-4.804
Programma 4: Ons geld	53.585	53.748	100	447	54.295
Programma 5: Overhead	-7.957	-7.985	0	29	-7.956
Saldo rekening baten en lasten	521	-874	-984	2.164	305
Toevoeging aan reserves	-2.235	-2.691	-540	-1.594	-4.825
Onttrekking aan reserves	1.714	3.355	1.524	305	5.184
Resultaat rekening baten en lasten	0	-210	0	874	664

Incidentele baten en lasten

Een goed beeld van de financiële positie van de gemeente vereist ook inzicht in de incidentele baten en lasten die in de begroting zijn verwerkt.

Hieronder vindt u een overzicht van de incidentele baten en lasten.

Bedragen
x € 1.000

	2017	2018	2019	2020	2021
Programma Inwoner					
Bijdrage reorganisatiekosten Breed	-26	-15	-	-	-
Opheffing/liquidatieplan Breed	183	-	-	-	-
Toetsing/scholing pedagogisch medewerkers VVE taalniveau 3F	-24	-24	-	-	-
Rijksbijdrage toetsing/scholing pedag.medew. VVE taalniveau 3F	24	24	-	-	-
Inhuur projectleider transformatie van dure naar goedkopere zorg	-100	-100	-	-	-
Verduurzaming schoolgebouwen/MFA's	-93	-	-	-	-
Inrichting wmo-ruimten	-42	-	-	-	-
Afrekening HHT 2015/ 2016 en uitgaven HHT 2017	25	-	-	-	-

Totaal programma Inwoner	-53	-115	-	-	-
Programma Onze Buurt					
Groen: beplantingsmateriaal	-75	-	-	-	-
Advieskosten wegbeheer	-85	-	-	-	-
Harmonisatie accommodatiebeleid	-32	-	-	-	-
Project Gezond in de Stad	-45	-	-	-	-
Afkoopsom en bijdrage veldverlichting BVC'12	-	-68	-	-	-
Eenmalige extra bijdrage frictiekosten lokale omroep	-	-12	-	-	-
Bijdrage GGD	-	-32	-	-	-
Vervanging AED's	-	-	-	-24	-
Totaal programma Onze Buurt	-237	-112	-	-24	-
Programma Onze Gemeente					
Kadernota Toerisme: van trots naar topbestemming	-10	-	-15	-	-
Maat- en meerwerk re-integratieactiviteiten 2017	202	-	-	-	-
Wandelpadennetwerk	-55	-	-	-	-
Investeringsbijdrage museumpark Orientalis	-84	-	-	-	-
Subsidie Nationaal Bevrijdingsmuseum	-590	-	-	-	-
Liquidatie-uitkering Stadsregio Arnhem-Nijmegen	122	-	-	-	-
Grondexploitatie locatie Hubertushof	310	-	-	-	-
Totaal programma Onze Gemeente	-105	-	-15	-	-
Programma Ons geld					
Extra geld rijk herindeling (gestort in algemene reserve)	1.571	1.571	-	-	-
Dividend Vitens	12	-	-	-	-
Lastenverlichting 2018	-	-300	-	-	-
Totaal programma Ons geld	1.583	1.271	-	-	-
Totaal exploitatie	1.188	1.044	-15	-24	-
Storting in algemene reserve	-1.571	-1.571	-	-	-
Bijdrage algemene reserve tbv diverse projecten	776	-	-	-	-
Bijdrage reserve lopende projecten tbv diverse projecten	209	-	-	-	-
Dotatie risicoreserve Jeugd & Wmo	-25	-	-	-	-
Bijdrage risicoreserve Jeugd & Wmo	981	1.057	43	-	-
Bijdrage egaliseringsreserve ODRN	123	101	-	-	-
Dotatie reserve dekking kapitaallasten (sloop 't Bosduiveltje)	-58	-	-	-	-

Bijdrage reserve sportattributen	-	25	-	-	-
----------------------------------	---	----	---	---	---

Totaal reserves	435	-388	43	-	-
------------------------	------------	-------------	-----------	----------	----------

Totaal	1.623	656	28	-24	-
---------------	--------------	------------	-----------	------------	----------

Financieel MeerjarenPerspectief

Hieronder is het Financieel MeerjarenPerspectief (FMP) voor de komende jaren weergegeven. Het FMP voor de jaren 2018 tot en met 2021 is het FMP zoals opgenomen in de Programmabegroting 2018 inclusief de eerste begrotingswijziging.

	<i>bedragen x € 1.000</i>				
	2017	2018	2019	2020	2021
FMP na vastgestelde Kadernota 2017	-1.242	-857	-714	-856	
Ontwikkeling saldo	1.242	857	714	856	
FMP in primaire begroting 2017	0	0	0	0	0
<i>waarvan incidenteel</i>	-244	-15	0	0	
<i>structureel</i>	244	15	0	0	
Totaal besluitvorming	391	91	51	87	
Totaal mutaties Voorjaarsnota	-601	-717	-1.134	-1.174	
FMP na Voorjaarsnota 2017	-210	-626	-1.083	-1.087	0
<i>waarvan incidenteel</i>	455	275	-15	0	
<i>structureel</i>	-665	-901	-1.068	-1.087	
Totaal besluitvorming	0	0	0	0	
Totaal mutaties Najaarsnota	874	0	0	0	
FMP na Najaarsnota 2017	664	-626	-1.083	-1.087	0
<i>waarvan incidenteel</i>	1.623				
<i>structureel</i>	-959				
Ontwikkeling saldo begroting 2018	0	1.619	1.073	1.031	226
Actueel FMP	664	993	-10	-56	226
<i>waarvan incidenteel</i>	1.623	656	28	-24	0
<i>structureel</i>	-959	337	-38	-32	226

Overhevelen budgetten

Hieronder staan een aantal budgetten die we waarschijnlijk overhevelen naar 2018. Als de werkzaamheden nog niet zijn uitgevoerd, voegen we het restant van deze budgetten toe aan de reserve lopende projecten. In 2018 zijn deze bedragen dan beschikbaar om de werkzaamheden uit te kunnen voeren. Zo heeft de onderuitputting van deze budgetten geen effect op het rekeningresultaat van 2017 en kunnen we in 2018 verder met de uitvoering van deze werkzaamheden.

De budgetten die we mogelijk doorschuiven naar 2018 zijn:

1. Projectkosten in verband met verhoogde instroom asielzoekers
De rijksmiddelen voor de verhoogde asielinstroom zetten we in voor diverse projecten. Een aantal projecten loopt van 2017 door naar 2018 of start in 2018. Het totaalbudget bedraagt € 368.000, waarvan we nu verwachten dat we € 181.000 moeten doorschuiven.
2. Budget kindpakket bijzondere bijstand.
Het beleid over de besteding van de extra rijksmiddelen in 2017 voor het kindpakket moeten we nog vaststellen. Mogelijk verantwoordt we de kosten in 2018. We verwachten het gehele budget van € 118.000 door te schuiven.
3. Stelpost subsidie overige toeristische activiteiten
We zijn in 2017 gestart met de projecten wandelpadennetwerk (budget € 25.000) en Toeristische bebording (€ 55.000). We verwachten dat we dit jaar halverwege komen met de afronding en dus € 40.000 moeten doorschuiven naar 2018.
4. Stelpost nieuw toeristisch beleid/Kadernota Toerisme
Door ziekte van een medewerker is een aantal opdrachten blijven liggen. In 2017 is opdracht gegeven voor een communicatiecampagne. Deze loopt door in 2018. Het totaalbudget waarvoor we in 2017 een opdracht hebben gegeven is € 81.000, waarvan we € 16.000 uitgeven in 2017. We willen een bedrag van € 65.000 doorschuiven naar 2018.
5. Stelpost Duurzaamheid/Energievisie
De bedoeling was om hier een medewerker voor aan te stellen. Dat is pas half november 2017 gelukt. Hierdoor zijn ook bepaalde werkzaamheden niet uitgevoerd. We verwachten van het budget van € 100.000 een bedrag van € 50.000 uit te geven in dit jaar. We willen dus een bedrag van € 50.000 doorschuiven naar 2018.
6. Onderhoud zwembad De Lubert
Een aantal noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden kunnen we dit jaar niet uitvoeren. Hiervoor moeten eerst de geplande investeringen uitgevoerd zijn. Het budget dat is gereserveerd voor dit onderhoud bedraagt € 115.000. We verwachten dit jaar nog € 50.000 uit te geven, waardoor we € 65.000 willen doorschuiven naar 2018.

Bijlagen

Raadsvoorstel

Raadsvoorstel

Griffiersnummer:	B84
Onderwerp:	Najaarsnota 2017
Datum B&W-vergadering	7 november 2017
Datum raadsvergadering	14 december 2017
Datum carrousel:	-
Portefeuillehouder:	S. Fleuren
Ambtenaar:	R. Jilisen
Telefoonnummer:	14024
E-mailadres:	r.jilisen@bergendal.nl
Zaaknummer:	Z-17-60082
Documentnummer:	VB/Raad/17/00555

Aan de gemeenteraad,

Voorstel

1. De Najaarsnota 2017 vast te stellen en de begroting 2017 op basis van deze nota te wijzigen.
2. Een zestal budgetten door te schuiven naar 2018 op het moment dat de werkzaamheden nog niet volledig zijn uitgevoerd in 2017.

1. Inleiding

De begroting 2017 is in vergelijking met vorige jaren anders van opzet. Onze ambities, doelen en resultaten beschrijven wij hierin. In voorgaande jaren rapporteerden we bij de Voor- en Najaarsnota vooral over financiële afwijkingen. Vanaf 2017 hebben we de stap gemaakt dat we ook aan de raad rapporteren over de inhoudelijke voortgang. Hoe ver zijn we met het behalen van de afgesproken resultaten en komen we hiermee dichterbij onze doelen en ambities. Daarnaast lichten we uiteraard ook de financiële afwijkingen toe. Na de Voorjaarsnota is deze Najaarsnota de tweede rapportage over het begrotingsjaar 2017.

2. Beoogd effect

Informereren van de gemeenteraad over de inhoudelijke en financiële ontwikkelingen die zich voordoen in de uitvoering van de lopende begroting 2017.

3. Argumenten

1.1 Daarin zijn de voorziene mutaties verwerkt

In de Najaarsnota verwerken we de voorziene mutaties. De overige besluiten zijn een juiste boekhoudkundige verwerking daarvan.

2.1 Werkzaamheden zijn in 2017 waarschijnlijk niet afgerond

In deze Najaarsnota 2017 staat een lijst met budgetten die we willen overhevelen naar 2018, als de werkzaamheden nog niet zijn uitgevoerd.

In dat geval voegen we het restant van deze budgetten toe aan de reserve lopende projecten.

In 2018 zijn deze bedragen dan per direct beschikbaar om de werkzaamheden uit te kunnen voeren. Zo heeft de onderuitputting van deze budgetten geen effect op het rekeningresultaat van 2017 en kunnen we in 2018 verder met de uitvoering van deze werkzaamheden.

Het gaat om de volgende posten:

1. Projectkosten in verband met verhoogde instroom asielzoekers
De rijksmiddelen voor de verhoogde asielinstroom zetten we in voor diverse projecten. Een aantal projecten loopt van 2017 door naar 2018 of start in 2018.
2. Budget kindpakket bijzondere bijstand.
Het beleid over de besteding van de extra rijksmiddelen in 2017 voor het kindpakket moeten we nog vaststellen. Mogelijk verantwoord en de kosten in 2018.
3. Stelpost subsidie overige toeristische activiteiten
De uitvoering van de projecten Wandelpadennetwerk en Toeristische bebording is gestart in 2017, maar de werkzaamheden lopen door in 2018.
4. Stelpost nieuw toeristisch beleid/Kadernota Toerisme
Door ziekte van een medewerker is een aantal opdrachten blijven liggen. In 2017 is opdracht gegeven voor een communicatiecampagne. Deze loopt door in 2018.
5. Stelpost Duurzaamheid/Energievisie
De bedoeling was om hier een medewerker voor aan te stellen. Dat is pas half november 2017 gelukt. Hierdoor zijn ook bepaalde werkzaamheden niet uitgevoerd.
6. Onderhoud zwembad De Lubert
Een aantal noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden kunnen we dit jaar niet uitvoeren. Hiervoor moeten eerst de geplande investeringen uitgevoerd zijn.

4. Kanttekening

We rapporteren naar de stand van eind september

De informatie in de Najaarsnota is gebaseerd op de informatie die eind september 2017 bij ons bekend is. Mutaties die we nu niet konden voorzien en die te maken hebben met het jaar 2017, verklaren we bij de jaarrekening 2017.

5. Financiële onderbouwing

Welk financieel beeld laat de najaarsnota zien?

De stand van de begroting 2017 na de Voorjaarsnota was € 210.000 (negatief).

De begroting 2017 stellen we op basis van deze Najaarsnota met € 874.000 (positief) bij.

De Najaarsnota laat vervolgens het volgende meerjarenspectief zien:

2017: € 664.000

Vanaf 2018 is aansluiting gezocht bij de programmabegroting 2018 (inclusief 1e wijziging):

2018: € 993.000

2019: - € 10.000

2020: - € 56.000

2021: € 226.000

In de Najaarsnota zijn per programma de mutaties aangegeven en toegelicht.

De grootste mutaties zijn:

- de bijstelling van de algemene uitkering jaarschijf 2017;
- het afsluiten van de grondexploitatie locatie Hubertushof in Ooij;
- de bijdrage van de liquidatie gemeenschappelijke regeling Stadsregio Arnhem-Nijmegen;
- de bijstelling van de kapitaallasten.

We ramen voor het boekjaar 2017 na de najaarsnota een resultaat van € 664.000 positief.

De geraamde toevoeging uit de reserve rekeningresultaten van € 627.625 is dan niet nodig.

Als het jaarresultaat dus aansluit bij de huidige raming dan blijft de reserve rekeningresultaten op het niveau van 31 december 2016.

6. Communicatie

De webversie van de Najaarsnota 2017 is te lezen via: <http://programmavan.bergendal.nl/>. Ook de Kadernota's, Programmabegrotingen, Voorjaarsnota's, Najaarsnota's en Jaarrekeningen zijn hier te vinden. Vanaf de Programmabegroting 2017 zijn deze digitaal beschikbaar. We gebruiken vanaf 2017 voor deze stukken zoveel mogelijk dezelfde opzet. De webversies zijn voor iedereen altijd toegankelijk.

7. Aanpak/uitvoering

Na vaststelling van de Najaarsnota 2017 zenden wij deze naar de provincie, zodat zij op de hoogte is van de (financiële) ontwikkeling van onze gemeente. In de Najaarsnota lichten we de voortgang van de uitvoering per onderwerp toe.

Burgemeester en wethouders van gemeente Berg en Dal
De secretaris, De burgemeester,
E.W.J. van der Velde mr. M. Slinkman

Bijlagen digitaal ter inzage

1. Najaarsnota

Bijlage ter inzage griffier

1. Najaarsnota (op papier)

De raad van de gemeente Berg en Dal;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 7 november 2017;

overwegende dat het goed is voorziene mutaties te verwerken om een reëel beeld te krijgen van de financiële ontwikkelingen over 2017;

b e s l u i t :

1. De Najaarsnota 2017 vast te stellen en de begroting 2017 overeenkomstig te wijzigen, wat vooral inhoudt het begrotingsresultaat met € 874.000 voordelig bij te stellen, waardoor het bijgestelde begrotingsresultaat uitkomt op € 664.000 voordelig.
2. De volgende budgetten door te schuiven naar 2018 op het moment dat de werkzaamheden nog niet volledig zijn uitgevoerd in 2017:
 - a. Projectkosten in verband met verhoogde instroom asielzoekers
 - b. Budget kindpakket bijzondere bijstand.
 - c. Stelpost subsidie overige toeristische activiteiten
 - d. Stelpost nieuw toeristisch beleid/Kadernota Toerisme
 - e. Stelpost Duurzaamheid/Energievisie
 - f. Onderhoud zwembad De Lubert

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Berg en Dal op 14 december 2017,

De raadsgriffier,

De voorzitter,

J.A.M. van Workum

mr. M. Slinkman

Overzicht lopende kredieten

Hieronder staat een overzicht van de stand van zaken van de lopende projecten. Een positief bedrag in de kolom 'Restant krediet' betekent dat er nog budget beschikbaar is (voordeel). Een negatief bedrag betekent een kredietoverschrijding (nadeel).

Beschrijving project	Jaar	Afdeling	Totaal Krediet	Besteed tot 2017	Besteed in 2017
Herindeling MUG gemeenten	2012-2013	DIR	7.634-	6.025-	15
Herinrichting openbare ruimte Kulturhus Millingen	2013	OpR	692-	782-	1
Rotonde Nieuweweg-Zevenheuvelenweg	2007	OpR	706-	584-	1
Aanpassing Cranenburgsestraat/Altena Hettsteeg	2007	OpR	857-	1.068-	
Herinrichting Hamersveld	2008	OpR	1.664-	1.633-	4
Fietspad Heumensebaan/Rijlaan	2014	OpR	640-	8-	19
Herinrichting winkelcentrum Beek	2015	OpR	495-	118-	
Fietspad Biesseltsebaan	2017	OpR	-	24-	2
Herinrichting Stekkenberg	2017	OpR	631-	-	
Reconstructie-vervanging riolering Hoflaan/Kasteelweg	2015	OpR	817-	594-	14
Herinrichting Parallelweg: voorbereiding	2015	OpR	25-	-	
Herinrichting en rioolvervanging Dries	2014	OpR	724-	39-	3
Reconstructie Bernhardlaan/Beatrixlaan	2016	OpR	425-	6-	

Aanpak school-thuis routes	2016	OpR	75-	-	
Reconstructie De Pals: voorbereiding	2017	OpR	66-	-	
Reconstructie Herwendaalseweg	2017	OpR	1.100-	5-	3
Ontsluiting Nielingen	2017	OpR	50-	-	
Kruising Heerbaan-Koenenstraat MadR: voorbereiding	2017	OpR	15-	-	
Herinrichting Filósofenbeek	2015	OpR	86-	76-	
Aanleg Groesbeek retentievoorziening Mies	2016	OpR	75-	-	
Kulturhus Leuth	2013	Beleid	2.801-	2.651-	1
Montessorie: Herhuisvesting Werkenrode	2015	Beleid	667-	657-	
Aanschaf materieel 2017	2017	OpR	194-	-	7
De Lubert totaalkrediet	2016	OpR	625-	138-	4
Verduurzamen sporthal Heuvelland	2015	OpR	145-	136-	
De Duffelt vloeren en overigen	2016	OpR	130-	105-	1
Renovatie groen Ubbergen	2015	OpR	96-	101-	
Herinrichting dorpsweide Groesbeek	2017	OpR	55-	-	7
Bijdrage aanpassing 't Zaaftje	2017	Beleid	198-	-	
SEV diverse kredieten	2012	Div.	2.700-	2.554-	16
Voorzieningenhart Op de Heuvel: inrichting	2014	Beleid	185-	134-	
Stekkenberg-West totaalkrediet	2010	OpR	3.370-	1.959-	3
Rioolrenovatie (relining) Groesbeek Zuid	2017	OpR	75-	-	
Afkoppelen terrein woonwagenkamp Nw.Drulseweg	2017	OpR	83-	-	

Persleiding gemaal Andreaslaan	2017	OpR	80-	-	
Koppelen riolen Hr.Zegerstraat- Kard.Gerardstraat	2017	OpR	15-	-	
Vervanging riool Pr.Mauritsstraat	2017	OpR	290-	-	
Vervanging persleiding Morgenstraat	2017	OpR	45-	-	
Reconstructie Vissenbuurt Ooij: voorbereiding	2017	OpR	60-	-	
Reconstructie Merelstraat Beek: voorbereiding	2017	OpR	17-	-	
Rec.Nassastraat, Pr.W.Alexanderstraat Ooij: voorbereiding	2017	OpR	55-	-	
Vervangen M+E gemalen diverse locaties 2017	2017	OpR	50-	-	2
Aanpassing rioolgemaal Holthurnsche Hof: uitvoering	2017	OpR	25-	-	
Aanleg helofytenfilters/Groene berging Nielingen-Tichelhoven	2010	OpR	526-	57-	
Investeringen Waterplan Groesbeek	2010	OpR	1.085-	1.142-	3
Aanpassing riool Lage Horst	2013	OpR	186-	56-	3
Rioolrenovatie(relinen) div.locaties	2015	OpR	1.015-	519-	15
Aanleg riolering Vlietberg	2015	OpR	502-	356-	27
Verbetermaatreg.Mies, Groesbeek-Zuid	2015	OpR	116-	59-	6
Verbetering riolering Werkenrode	2015	OpR	63-	-	1
Rioolverv. Dennenstraat(Pals): voorbereiding	2015	OpR	10-	-	
Vervanging riolering Kwakkenberglaan	2015	OpR	165-	7-	
Reconstructie Houtlaan	2015	OpR	605-	467-	1
Vervangen/afkoppelen riool Stekkenberg boven	2016	OpR	649-	78-	
Aanleg regenwaterriool Ravelstraat: voorbereiding	2016	OpR	20-	-	
Relinen riool Groesbeek Zuid	2016	OpR	8-	-	
Vervanging riolering (deel) Molenweg	2016	OpR	61-	14-	6
Persleiding gemaal Andreaslaan	2016	OpR	10-	-	
Vervanging riolering Ravensberg	2017	OpR	340-	3-	1

Toelichting financiële begrippen

Algemene uikering	De gemeente krijgt een geldbedrag van het Rijk, waarvan de gemeente zelf waar dit geld aan uitgegeven wordt. Iedere gemeente krijgt een bepaald bedrag komt uit het gemeentefonds.
Baten en lasten	Baten zijn inkomsten. Lasten zijn uitgaven. Het gaat hier om de inkomsten en het jaar waarin het product gebruikt wordt. Als het geld in een ander jaar ontbetaald wordt, dan wordt het bedrag bij het jaar van gebruik gerekend en niet van betalen.
BCF	Afkorting voor BTW-Compensatiefonds. Gemeenten kunnen een deel van dit bedrag betaald hebben terugvragen. Het Rijk betaalt dit geld aan de gemeente uit het Compensatiefonds.
Bedrijfsvoering	De wijze waarop de gemeente is georganiseerd en wordt aangestuurd.
Begroting	Een overzicht van alle verwachte inkomsten en uitgaven van een toekomstig jaar.
Begrotingswijziging	Een besluit van de Raad om de vastgestelde begroting te veranderen.
Doeluitkering	De gemeente krijgt een geldbedrag van het Rijk. De gemeente moet dit geld gebruiken voor taken die bepaald zijn door het Rijk.
Financiering	Het beleid van de gemeente over geld en de risico's die hierbij horen.
Gemeentebrede aspecten	Sommige onderwerpen staan in een aparte paragraaf. Deze onderwerpen hebben betrekking op specifiek bij één programma. De onderwerpen zijn: Risico's en weerstandsvaardigheid, financiering, lokale heffingen, verbonden partijen, onderhoud van kapitaalgoederen, grondbeleid en bedrijfsvoering. Deze onderwerpen zijn ook verplicht om te behandelen in het jaarplan en het jaarverslag van de gemeente.
Gemeentefonds	Iedere gemeente krijgt geld van het Rijk. Dit geld wordt betaald uit een spaarreserve van het gemeentefonds genoemd wordt.
Grondbeleid	De manier waarop de gemeente haar ruimtelijke doelstellingen wil bereiken. Dit omvat onderwerpen horen hierbij: volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, economische ontwikkeling, openbare ruimte, infrastructuur, recreatie en natuur.
Incidenteel geld	Geld dat bestemd is voor één jaar.
Investeringsplan	Een overzicht van de geplande investeringen. Investeringsplan zijn uitgaven om kapitaalgoederen aan te schaffen.
ISV	Afkorting voor Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing. Gemeenten kunnen om de vijf jaar geld vragen om de plaatselijke omgeving te verbeteren. Zoals voor wonen, ruimte en milieu.
Kapitaalgoederen	Wegen, bruggen, riolering, gebouwen, stoplichten, lantaarnpalen, openbaar speeltuinen, apparaten en machines die bezit zijn van de gemeente.
Lokale heffingen	Belastingen die aan de gemeente betaald moeten worden. Bijvoorbeeld: afvalstoffenheffing, rioolheffing, toeristenbelasting.
Programma	Een programma is een verzameling van onderwerpen met een bepaald thema. Dal kent 5 programma's: 1. Inwoner, 2. Onze buurt, 3. Onze gemeente, 4. Overhead. In een programma staan beschreven: doelen, verwacht resultaat, de te nemen maatregelen die gedaan worden om de doelen en het resultaat te halen en de kosten en

Toelichting afkortingen

Afkortingenlijst

Afkorting	Omschrijving
3 O's	Onvoorzien, Onvermijdelijk (of Onontkoombaar), Onuitstelbaar
3 D's	3 decentralisaties: van AWBZ naar Wmo, jeugdzorg en Participatiewet
Abw	Algemene bijstandswet
AH	Afvalstoffenheffing
AMK	Advies- en Meldpunt Kindermishandeling
AOW	Algemene OuderdomsWet
APPA	Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
ARN	Afvalverwerking Regio Nijmegen
Awb	Algemene wet bestuursrecht
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
B&W	Burgemeester en Wethouders
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
BBZ	Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen
BCF	BTW CompensatieFonds
BGO	Bijzonder Georganiseerd Overleg
BGT	Basisregistratie Grootchalige Topografie
BIBOB	Wet Bevordering Integriteits Beoordelingen door Openbaar Bestuur
BL	(afdeling) Beleid
BMO	(afdeling) Bestuur en Management Ondersteuning
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BNP	Bruto Nationaal Product
BOA	Buitengewoon OpsporingsAmbtenaar
BOR	Bijzondere OndernemingsRaad
BOR	Bestuurlijk Overleg Regiogemeenten
BOV	Bestuurlijke Overeenkomsten Verstedelijking
BRN	Begrotingsrichtlijnen Regio Nijmegen
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
BV	(afdeling) Bedrijfsvoering
CAO	Collectieve ArbeidsOvereenkomst
CAZ	Collectieve Aanvullende Ziektekostenregeling
CER	(Regeling) Compensatie eigen risico
CJG	Centrum Jeugd en Gezin
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheid
CPB	Centraal PlanBureau
CWI	Centrum voor Werk en Inkomen
Daeb	Diensten van algemeen economisch belang
DAR	Dienst Afvalstoffen en Reiniging

DNB	De Nederlandse Bank
DV	(afdeling) Dienstverlening
DVO	DienstVerleningsOvereenkomst
EMU	Economische en Monetaire Unie
ESF	Europees Sociaal Fonds
EZ	Economische Zaken
FLO	Functioneel Leeftijds Ontslag
FMP	Financieel MeerjarenPerspectief
FPU	Flexibele Pensioen Uitkering
Fte	Fulltime equivalent
GBA	Gemeentelijke Basis Administratie
GGD	Gemeentelijke GezondheidsDienst
GNN	Gelders NatuurNetwerk
GO	Georganiseerd Overleg
GO	Gemeenschappelijk Orgaan
GOA	Gemeentelijk Onderwijs Achterstandsbeleid
GR	Gemeenschappelijk regeling
GREX	Grondexploitatie
GRP	Gemeentelijk RioleringsPlan
GS	Gedeputeerde Staten
GW	Gemeentewet
HALT	Het ALternatief : Preventie en bestrijding van jeugdcriminaliteit
HRM	Human Resource Management
I&A	Informatisering & Automatisering
I/D-baan	Instroom-/Doorstroombaan
IBA	Individuele Behandeling van Afvalwater
IBO	Instituut Bijzonder Onderzoek
ICT	Informatie- en Communicatie technologie
IEGG	In Exploitatie Genomen Gronden
IND	Immigratie- en Naturalisatiedienst
IOAW	Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen
IV3	Informatie Voor Derden
IZA	Instituut Zorgverzekering Ambtenaren
JGZ	Jeugd Gezondheidszorg
KAB	KABinet
KAN	Knooppunt Arnhem Nijmegen
KCA	Klein Chemisch Afval
KI	KapitaalLasten
KvK	Kamer van Koophandel
KVO	Keurmerk Veilig Ondernemen
LOGA	Landelijk Overleg Gemeentelijke Arbeidsvoorwaarden
M+E gemalen	Mechanische en elektrische gemalen
MARN	Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen

MIP	Meerjaren InvesteringsPlan
MGR	Modulaire Gemeenschappelijke Regeling
MKB	Midden- en kleinbedrijf
MPG	Meerjaren Prognose Grondexploitaties
MUG	Millingen – Ubbergen – Groesbeek
N	Nadelig
NCW	Netto Centrale Waarde
NIEGG	Niet In Exploitatie Genomen Gronden
NIM	Nijmeegs Instituut voor Maatschappelijk werk
NUP-bouwstenen	Nationaal UitvoeringsProgramma dienstverlening en e-overheid
OBGZ	Openbare Bibliotheek Gelderland Zuid
ODRN	OmgevingsDienst Regio Nijmegen
OGGZ	Openbare Geestelijke GezondheidsZorg
OPR	(afdeling) Openbare ruimte
OR	Ondernemingsraad
OZB	Onroerend Zaak Belasting
P&C	Planning & Control
P&O	Personeel & Organisatie
Pfo	Portefeuillehouderoverleg
PGB	Persoonsgebonden Budget
PM	Pro Memorie
PW	Participatiewet
RBT-KAN	Regionaal Bureau voor Toerisme – Knooppunt Arnhem Nijmegen
RDW	RijksDienst voor Wegverkeer
RGV	RecreatieGebieden op de Veluwe
RH	Rioolheffing
RIE	Risico Inventarisatie en Evaluatie
RIO	Regionaal Indicatie Orgaan
RO	(wet) Ruimtelijke Ordening
ROA	Regeling Opvang Asielzoekers
ROB	Regionaal OndersteuningsBureau
RPB	Regionaal Programma Bedrijventerrein
RUD	Regionale uitvoeringsdiensten
SAN	Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer
SEV	Sociaal Economische Versterking
Sisa	Single information single audit
SMV	Sociaal Maatschappelijke Visie
STER	Stichting Toerisme En Recreatie
SVB	Sociale Verzekerings Bank
SZ	(afdeling) Sociale Zaken
SWG	Stichting Welzijn Groesbeek
TOP	Toeristisch OverstapPunt
TOP	Tijdelijke Opslag Depot
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen

V	Voordelig
VCP	VerkeersCirculatiePlan
VJN	VoorJaarsNota
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VPB	Vennootschapbelasting
VRGZ	VeiligheidsRegio Gelderland-Zuid
VTH	Vergunningen, Toezicht en Handhaving
VTU	Vorbereiding Toezicht en Uitvoering
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
WABO	Wet Algemene Bepaling omgevingsrecht
WEB	Wet Educatie en Beroepsonderwijs
Wet Arhi	Wet Algemene regels herindeling
Wet BUIG	Wet Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorziening aan Gemeenten
Wet FIDO	Wet Financiering Decentrale Overheden
WI	Wet Inburgering
WIJ	Wet Investeren in Jongeren
WIW	Wet Inschakeling Werkzoekenden
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
WNO	Werkvoorzieningsschap Nijmegen en Omstreken
WNV	Werk naar Vermogen
WOR	Wet op de Ondernemingsraden
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
Wtcg	Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten
WVG	Wet Voorzieningen Gehandicapten
WWB	Wet Werk en Bijstand
WWNV	Wet Werk Naar Vermogen